

KIK 2021 Kalanduse projekt nr. 18644 leping 3-2.10/8929

Harrastuspüügi tulemuslikkus Eesti väikejärvedel kalanduslike andmekogude alusel

ARUANNE

Koostajad: Paul Teesalu
Priit Bernotas
Anu Palm
Teet Krause

TARTU 2022

Sissejuhatus

Iga kalastaja unistus ja soov on saada saaki, püüda suuri kalu. Et soovid täituksid, peavad püüdjal olema oskused ja püügivahendid, kuid lisaks sellele peab olema ka veekeskkond, kus püügiobjektid – kalad elavad. Eestis on üle 2800 erineva suurusega järve, sealhulgas kaks suuremat, lisaks tuhandeid kilomeetreid vooluvett- jõgesid, ojasid. Erinevatel andmetel ja hinnangutel püüab Eestis harrastuspüüdjatena kalu vähemalt 80 000 hobikalameest, võimalik, et neid on rohkemgi.. Nende kasutada on rannikumeri, suuremad järved, jõed. Väiksemate seisuveekogude- väikejärvede- puhul saame aga rääkida ligikaudu 50-60 veekogust, kus kalastik mitmekesisem, püütavaid kalu piisavalt ja tegevus vabas õhus pakub meeldivaid elamusi. Teiste väikejärvede kalastik on liigivaesem, kuid püüda tasub sealgi.

Kalavarude hindamisel on oluline teada ja arvestada iga väikejärve puhul tema kalakoosluse e. ihtüotsönoosi liigirikkust, liigi arvukust ja püügikoormust konkreetsele liigile ja kõikvõimalikke muutusi, mis seotud ilmastiku ja inimtegevusega. Selliste andmete saamiseks on toimunud aastakümnete vältel kalastiku uuringud väikejärvedel, kus teadlased on teatud intervalliga seiranud vähemalt 350 väikejärve. Kalanduslikult olulisematel väikejärvedel on uuringud toimunud sagedamini, vähemolulistel toimuvad katsepüügid harvem. Nende ühtse metoodika alusel, ligikaudu 30 aasta vältel toimunud uuringute tulemusel on kogutud ja koostatud Eesti Maaülikooli hüdrobioloogia ja kalanduse õppetooli kalauurijatel väikejärvede kalastiku andmebaas, mille alusel on jälgitud muutusi kalastikus erinevates järvedes.

Eesti Vabariigis kehtiva seadlusandluse alusel reguleerib kalapüüki ja sealhulgas ka harrastuspüüki kalapüügiseadus ja sellega otseselt seonduv kalapüügieeskiri. Hobikalapüük õngpüünistega kui püügiviis ei nõua, peale mõningaid üksikuid erisusi, kalastuskaarti olemasolu ja püüdmiseks on vaja vaid lunastada (osta) püügiõigus. Kalastuskaart annab aga harrastuspüüdjale õiguse püüda nakkevõrkudega, põhjaõngede jadadega, kadiskatega ja kuuritsa ning liiviga. Neil juhtudel on püüdja kohustatud esitama püügiaruande ja kõik püütud kalasaakide kogused on seeläbi registreeritud. Samas suurem enamus meie kalastajaid püüab õngpüünistega (suvehooajal spinningu ja lendõngega, talvel jäält püüdes sikutiga). Nende püügiviiside puhul jäävad saakide kogused määratlemata ja hinnangud saagi kohta on kaudsed ja ebatäpsed, sest puudub kohustus saaki deklareerida. Sellise kohustuse sisseviimine viib koheselt tohutu infokoguse suurenemisele, mille haldamine ja kontrollimine muutub võimatuks.

Vaatamata eelöeldule on käesoleva uurimustöö „Harrastuspüügi tulemuslikkus Eesti väikejärvedel kalanduslike andmebaaside alusel“ kalateadlaste peades ja soovides ammu küpsenud. Omades

teaduslike nakkevõrkudega katsepüükide aastapikkusi andmeid ja lisades juurde harrastuskalapüügi kalastuskaartide saagikused ning 10 väikejärvel toimuva kutselise kalapüügi statistika saame neid koos kasutades huvitavaid ja ka ootamatuid tulemusi väikejärvedel toimuva kalapüügi kohta. Need teadmised aitavad kaasa kalakoosluste kui püügiressursi paremale kasutamisele, kalastajatele sobilikemate püügipaikade soovitamisele ja kalastamisvõimaluste avardamisele tulevikus.

Antud uurimustöö sai võimalikuks tänu Keskkonnainvesteeringute Keskuse rahastamisele. Projekti nr.18644 „Harrastuspüügi tulemuslikkus Eesti väikejärvedes kalanduslike andmekogude alusel“ kuulub KIKi 2021.a. kalanduse programmi.

Töö koostajad tänavad siinkohal töö valmimisele kaasa aidanud KKM kalavarude osakonna peaspetsialisti Indrek Ambost.

Tartus, detsembris 2022. a.

Sisukord

Kalad Eesti väikejärvedes.....	5
Materjal ja metoodika.....	11
Harrastuslik nakkevõrkudega kalapüük väikejärvedel.....	13
Harrastuskalapüük põhjaõngedega.....	50
Harrastuskalapüük kadiskaga.....	56
Harrastuskalapüük kuuritsa ja liiviga.....	59
Kokkuvõte ja soovitused.....	61
LISA. Harrastuskalapüügi saagid püügivahendite lõikes.....	64

Kalad Eesti väikejärvedes

Teoreetiline osa

Eesti asub kliimaatiliselt parasvöötmes, siin on neli aastaaega ja sellest tingitult toimivad ka veekogudes mitmed protsessid. Talvel katab sisemaal seisuveekogusid, eelkõige väikejärvi, jääkate, mis kestab aprillini. Jääminekule järgneb enamusel tähtsamatel püügikaladel liikidel peaaegu kohe, sobiva veetemperatuuri juures, kudumine. Enamus väiksemakasvulisi karpkalalasi koeb aga meil portsjonkudejatena suve esimeses pooles. Maimude ja noorkalade kasvus on oluline esimene kasvuaasta kui ebasoodsatel tingimustel võib hukkuda kuni 95 % vastsetest. Sügisel, veetemperatuuri alanemisel, kalade liikumisaktiivsus järsult väheneb, toitumine ei ole suvega võrreldes enam nii intensiivne ja õngega nende tabamise edukus väheneb.

Eesti tüüpiline, kalanduslikult oluline väikejärv, on 40-70 ha suurune, kihistumata, 3-6 m sügav, rohketoiteline veekogu. Liigiliselt domineerivad siin karpkalased. Kalaliikide arv sellistes veekogudes jääb vahemikku 6-12. Meie väikejärvedes puuduvad Skandinaavia regiooni järvedele omased lõhelised (järvelõhed, forellid), mõnes üksikus elutsevad peipsi siig, peipsi tint ja räabis, kellede püük viimastel aastatel on täiesti marginaliseerunud. Põhjuseks on ebapiisavad hapnikuolud ja kõrge veetemperatuur. Enamus väikejärvi on meie riigis alla 10 ha suurused ja sel puhul elutseb seal 1-4 liiki kalu. Kihistunud väikejärvede sügavamates veekihtides puudub hapnik pidevalt ja seepärast ei ole seal elusorganismidel sobivaid tingimusi. Alates 2016.a. on kesksuvel mõnel meie väikejärvel tehtud mõõtmiste tulemusel märgata vees hapnikudefitsiiti juba 3,5 m sügavuses, mis tingib olukorra, kus kalapüük selles veekogu piirkonnas on kas raskendatud või mõttetu. Selliseid näiteid võib tuua kahe olulise kohajärve puhul (Aheru ja Pangodi), kus kalad kasutavad elupaigana vaid järve litoraali e. kaldavööndit. Püügiala vähenemine mõjutab aga otseselt nakkevõrkudega harrastuskalapüüki. Madalaveelised ja kuumad suved mõjutavad otseselt kalu, eriti neid, kellele sobib jahedama veega keskkond. Klooga järvel tuli näiteks lubatud nakkevõrkude piirarvu vähendada põhjusel, et enamuse kaladest koondus kitsale alale järve sügavamas piirkonnas ja sinna ei mahtunud kõigi püügiloa soetanud püüdjate püünised ära.

Eesti mageveekaladest domineerivad teaduslike katsepüükide andmete alusel väikejärvedes särg, ahven ja haug. Neist plastilisem ja keskkonna erinevatele teguritele tolereerivam on särg, keda leidub üle riigi peaaegu kõigis veekogudes. Olulisematest harrastuspüügiveekogudest

puudub särg Saaremaa Karujärves. Miks see nii on, vastus puudub. Teda asendab siin teine karpkalalaste hulka kuuluv liik - roosärg. Särg koeb tavaliselt aprilli lõpus, enne ahvenat ja väga harva juhtub, et tema kudumine ebaõnnestub. Seetõttu saavad tema koorunud vastsed eelise hilisemate kudejate: ahvena, kiisa, aga ka koha ja latika samasuviste kalade ees. Nad kasutavad toiduks kvaliteedilt ja suuruselt paremaid zooplankterite hulka kuuluvaid toiduobjekte. Teistele liikidele ajaliselt kevadest suve poole liikudes enam nii palju sedalaadi toiduobjekte ei jätku.

Ahvena kudemisedukus sõltub rohkem mai alguse temperatuurist. Jahedatel kevadatel on koorunud vastsete arvukus sageli poole väiksem kui soojema temperatuuriga aastatel. Samasuvine ahvenaimaaim kaalub juuli keskpaigas sel puhul juba kuni 3,3 g, tavaliste olude puhul on see näitaja 2 g läheduses. Ahven domineerib kiiresti süveneva kaldaalaga orujärvedes, kus saavutab häid kasvunäitajaid (sellised on näiteks Viljandi ja Väinjärv). Sageli on soojärvedes ainus kalaliik ahven, kes talub madalamai pH väärtusi. Viimase aastakümne jooksul meie poolt püütud suurimad ahvenad:

Jrk.nr.	Mass, g	Järv	Püügiaasta
1.	1458	Uljaste	2016
2.	1277	Laialepa	2014
3.	1187	Viljandi	2019
4.	1185	Otepää Valgjärv	2017
5.	1172	Väinjärv	2013
6.	1180	Endla	2021
7.	1058	Ao paisjärv	2019
8.	1056	Pühajärv	2019
9.	1052	Koorküla Valgjärv	2015
10.	1005	Urbukse	2014
11.	983,4	Rõuge Suurjärv	2017
12.	960,7	Imatu	2020
13.	950	Kamariku karjäär	2020
14.	952,3	Otepää Pühajärv	2017
15.	918,3	Kuningvere	2018

Haugi arvukus ja põlvkonna tugevus sõltub konkreetse aasta veeseisust. Madalaveelistel aastatel koelmute pindala väheneb või jäävad nad hoopiski kuivale ja see tekitab asjaolu, et 5 aasta pärast (siis on kõik ühel aastal koorunud noorkalad saavutanud suguküpsuse) puudub või on vähene püüdmiseks sobivate isendite lisandumine asurkonda. Viimastel aastatel kui noorte haugide asustamisele enam tsentraalselt niipalju tähelepanu ei pöörata on rõhuasetus suunatud haugikoelmute seisundi parandamisele väikejärvedes ja nendele parema ligipääsu tagamisele.

Hiljuti toimus selline tegevus Keeri järvel, milline on üks meie parimatest haugipüügiveekogudest. Suuri hauge oleme aga püüdnud ka teistest järvedest:

Jrk.nr.	Mass, g	Järv	Aasta
1.	11200	Põlva paisjärv	2010
2.	9571	Ülemiste	2002
3.	9300	Vastsekivi	2017
4.	8852	Karujärv	2008
5.	8480	Veisjärv	2008
6.	8120	Ermistu	2012
7.	7620	Elistvere	2008
8.	6970	Saadjärv	2010
9.	6320	Endla	2012
10.	6096	Vagula	2014
11.	6069	Kuremaa	1995
12.	6020	Parika	2019
13.	5560	Suurlaht	2011
14.	5520	Väinjärv	2015
15.	4911	Pulli	2010

Karpkalalastest koeb kevadel, tavaliselt mais, ka **latikas**, hinnatud püügikala nii harrastuskalastajatele. Bentostoidulise liigina on tal oluline toidukonkurents mai lõpus kudeva nuruga. Paljudes Lõuna-Eesti väikejärvedes (näiteks Mäeküla, Veisjärv ja Hino) on toidukonkurents nuruga põhiliseks mõlema liigi kasvukiiruse aeglustumise põhjuseks. Suurimaid latikaid püütakse praegusel ajal väiksematest järvedest Saadjärvest, Otepää Pühajärvest ja Paunküla veehoidlast. Sageli on latikas oluline tööduskala ka kutselisel kalapüügil näiteks Kaiavere, Vagula ja Kuremaa, kus teda püütakse nii ääremõrdade kui ka nakkevõrkudega. Viimastega püüvad latikad siin ka harrastuskalastajad. Geograafiliselt puudub latikas Lääne-Eesti saarte veekogudest, kuid siin leidub teistest meie riigi piirkondadest rohkem säinast, keda ka edukalt Saaremaa veekogudest püütakse. Suurimad latikad meie püükidest:

Jrk.nr.	Mass, g	Järv	Aasta
1.	5020	Saadjärv	2008
2.	3567	Otepää Pühajärv	2019
3.	3220	Värska laht	2011
4.	2908	Paunküla veehoidla	2009
5.	2660	Kaiavere	2014
6.	2467	Viljandi	2009
7.	2232	Aheru	2005

8.	2090	Ülemiste	2007
9.	2001,1	Kuremaa	2014
10.	1902	Mäeküla	2008
11.	1848,3	Pangodi	2001
12.	1705,6	Ermistu	2007
13.	1580	Pilkuse	2013
14.	1526	Keeri	2016
15.	1470	Nõuni	2021

Suvel keskel koeb meie taimestikurohketele väikejärvedele tüüpilisem kala **-linask**. Linask eelistab 1-2 m sügavusi veekogusi, talub talvist madalat vee hapnikusisaldust, isegi ajutist hüpoksiat. Kõige olulisem linaskijärv on meil ajalooliselt olnud Tõhela, kus see kalaliik domineerib. Linaskid kasvavad hästi ka Endla ja Kaisma järves ning on olulised Saaremaa endistes rannalahtedes, lõugastes. Kohati on nad järve kalakoosluses koos hõbekogre ja kogrega, kellega võib tekkida toidukonkurents. Viimastel aastatel on paljude kalastajate püügihuvi röövkalade püügilt suundunud rohkem linaski ja latikapüügile, mida väikejärvede kalaasurkondade stabiilsuse ja hea käekäigu suhtes on väga tervitatav täheldada. Linask on peamine kala ka hiljuti harrastuspüügil kadiskaga, eriti kadiskapüügi algusperioodil juuli lõpus. Suurimad linaskid meie püükidest:

Jrk.nr.	Mass, g	Järv	Aasta
1.	3095	Kaisma	2006
2.	2920	Endla	2019
3.	2571	Kirikulaht	2018
4.	2447	Suurlaht	2019
5.	2312	Karujärv	2014
6.	2179	Tõhela	2020
7.	2162	Suurlaht	2017
8.	2070	Otepää Valgjärv	2006
9.	1868	Ao paisjärv	2019
10.	1849	Uljaste	2019
11.	1806	Undu laht	2018
12.	1784	Kamari	2004
13.	1730	Saadjärv	2017
14.	1633	Kooru	2016
15.	1600	Tuhalaane	2001

Peatüki lõpetuseks suundume ka vahest ühe meie kõige olulisema kalaliigi- **koha**- positsioonile sisevete kalastikus. Kalatoiduline röövkalal eelistab vähese läbipaistvusega veekogusid ja on

meil tavaline Peipsi ja Võrtsjärves ning Emajões, kus teda ka kõige rohkem püütakse. Väiksemates järvedes on koha levinud paiguti ja kohajärvede ala jääb Eestis mõttelises joonest Mõisaküla-Võhma-Mustvee lõuna-kagu poole. Väikejärves koeb koha mõnikord isegi juuni keskel ja tema kasvukiirus suurte järvede omast aeglasem. Seda tingib asjaolu, et saakloomade hulgast puudub peipsi tint, erinedes selle poolest Peipsist ja Võrtsjärvest. Esimesel aastal ei õnnestugi kohal sageli röövtoidule augustikuus üle minna ja seepärast on ainsateks toiduobjektideks zooplankton ja bentos. Koha eelistab lābivooluveekogusid, ja võib liikuda selliseid ühendusteid pidi veekogust veekogusse (näiteks Mäeküla järvest Ōisu järve). On ka näiteid, kus kohale sobivad meie tingimustes umbjārved (näiteks Kaarna jārē). Nakkevõrguga pūūgil peaks koha pūūdma suuremasilmaliste võrkudega, mis vālistab alamōōduliste noorte kohade vāljapūūgi veekogust. Koha ajalooline levik meie sisevetes on seotud mōisnike kalandushuvidega. Mitmed koha ūmberasustamised 19.sajandi lõpus on viinud tūūpiliste latika-koha tūūpi kalastikuga järvede tekkimisele, mis kestnud tānapāevani. Tānapāeval on parimate saakidega kohajārved Aheru, Kaiu, Ōisu ja Kuningvere jārē. Kohajärvede vāhene arv teiste hulgas on loonud eksliku arvamuse, et nakkevõrguga pūūk sellistel veekogudel vāhendab oluliselt koha arvukust ja lihtsaim lahendus oleks selle pūūgiviisi piiramine. Vōrreldes Viljandi jārē, kus nakkevõrguga pūūk on keelatud, ja Ōisu jārē, kus pūūtakse mōōduka pūūgisurvega koha nakkevõrkudega, on koha tabamise edukus samavāärne, millest jārēldub, et selle liigi arvukust ei mārā ainult pūūgisurve. Jārē kalastikule mōjub alati terve hulk tegureid, millest osa on raskesti mārāratletavad ja seelābi puuduvad sageli selged ja arusaadavad lahendused pūūgi korraldamisel. Meie pūūkide suurimad kohad:

Jrk.nr.	Mass, g	Jārē	Aasta
1.	4448	Aheru	2005
2.	3640	Kavadi	2004
3.	3560	Vagula	2014
4.	3400	Kaiavere	2009
5.	3328	Māekūla	2018
6.	2998	Viljandi	2009
7.	2790	Kaarna	2011
8.	2660	Ūlemiste	2007
9.	2411	Kaiu	2016
10.	2382	Raigastvere	2016
11.	2192	Āhijārē	2021
12.	2178	Jōemōisa	2016
13.	2101	Kariste	2017
14.	1960	Otepāā Pūhajārē	2013
15.	1840	Pangodi	2001

Teaduspüükidel tabame sageli ka mitmeid väikesekasvulisi kalaliike, keda saab kätte vaid väikesesilmaliste seirevõrkudega või kaldanoodaga püüdes. Need jäävad ka harrastuskalapüügil hobikalameestele tabamatuks. Samas on need kindlad ja vajalikud lülid järvede toiduahelates, toitudes väiksematest toiduobjektidest ja olles toiduks röövlomadele. Ülevaade kalaliikide levikust meie väikejärvedes annab alljärgnev tabel:

◊ Kalaliikide esinemine väikejärvedes	Uuritud järvedest, %
<i>Ahven</i>	95,6
<i>Särg</i>	93,7
<i>Haug</i>	83,7
<i>Linask</i>	65,0
<i>Roosärg</i>	63,1
<i>kiisk</i>	59,3
<i>Linask</i>	53,7
<i>Viidikas</i>	48,7
<i>Mudamaim</i>	45,6
<i>Nurg</i>	31,8
<i>Koger</i>	31,8
<i>Höbekoger</i>	23,1
<i>Koha</i>	18,7
<i>Hink</i>	11,9
<i>Säinas</i>	7,5
<i>Turb</i>	3,1
<i>Rääbis</i>	1,9

Materjal ja metoodika

Uurimistöös kasutatud andmestik on koostatud Eesti Maaülikooli limnoloogiakeskuse, praeguse nimega Maaülikooli PKI hüdrobioloogia ja kalanduse õppetooli, väikejärvede kalastiku töörühma välitöödel toimunud katsepüükide kalaanalüüside tulemuste põhjal. Kolmekümne aasta vältel on kalu uuritud umbes 250 meie riigi väikejärvel. Paljudel olulisematel järvedel oleme katsepüüke teinud teatud intervalliga ja seeläbi on jälgitav muutuste dünaamika nende veekogude kalastikus. Valikusse on võetud need veekogud, kus toimub harrastuspüük kalastuskaarti alusel.

Teiseks andmebaasiks on kalastuskaartide püügitulmuste kogum, mille andmed laekuvad püügilubade lõppemisel iga aastaselt keskkonnaministeeriumi kalavarude osakonda. Valikus on vaid seisuveekogud. Uurimusest on välja jäetud andmebaasis olevad piiriveekogude (Narva veehoidla, Pabja järv) püükide tulemused, samuti Emajõgi ja Võrtsjärv, millel kalastamine ei seostu väikejärvedel kala püüdmisega. Uurimusse on haaratud andmed nende järvede kohta, kus toimub harrastuskalapüük kalastuskaardi alusel. Püügiviisidest vaadeldakse nakkevõrkudega kalastamist 33 järvel, lisaks õngejadadega, kadiskaga püüke ning püük kuuritsa ja liiviga.

Kolmandaks on uurimusse lisatud ka 10 väikejärvel praegu toimuv kutseline kalapüük, mille saakide andmed on kättesaadavad EV maaeluministeeriumi põllumajanduse ja toiduameti koduleheküljel. Nendel veekogudel püüavad kutselised kalurid mõrdade ja nakkevõrkudega ning konkureerivad harrastajatega koos samale ressursile.

Teadaolevalt toimub enamik hobikalapüügist õngpüünistega või vahenditega, millega püügiõiguse saab pärast selle eest tasumist. Sel juhul ei ole püüdjal kalastuskaarti ning puudub kohustus edastada andmeid püütud kala koguste kohta. Püüdjad juhinduvad kalapüügieeskirjast, arvestades keeluaegu, keelualasid ja teisi ettekirjutisi. Viimasel ajal on rakendunud meetmed, mis piiravad meil olulisemate püügikalade päevast väljapüüki, vähendades survet ja ühele kalaliigile suunatud püüki. Paljudes riikides (näiteks Saksamaal, Šveitsis) on nõue püütavate kalakoguste deklareerimiseks viidud kõigile harrastuspüügiviisidele. Kui seda nõuet meil tulevikus rakendada, siis arvestades püüdjate hulka, kasvaks andmete maht kümnetes kordades, nende haldamine ja kontrollimine oleks töömahukam ja väga kallis. Arvestades meie ühiskonna keskmist seaduskuulekust kaasneb andmete esitamisel vigu ja mitteesitamist ning praegu ei ole püügiandmete esitamise kohustuse laiendamine otstarbekas.

Harrastuspüügi andmekogust on võetud uurimusse kaks aastat 2020. ja 2021.a. Nendel aastatel on määrusega kehtestatud, et nakkevõrguga harrastuspüügil püütakse ühe loaga 7 järjestikusel päeval, varasemalt olid kasutusel nädala pikkused load ja veel enne seda kasutati kuu- pikkuseid lubasid.

2020. aasta oli kliimaatiliselt ja veekogude hüdrokeemiliste näitajate poolest paljude aastate keskmisele sarnased tingimused, seevastu 2021.aastal oli aga erakordselt palav juuli ja augusti algus, mis kindlasti

püügiajal mõjutas nii kalade käitumist veekogus kui ka nende püüdmist. Veeseis meie järvedes on aga viimasel neljal-viiel aastal olnud alla keskmise. 2020.a. kevadel seoses koroonalaialdasele levikule muutus ka vastavalt inimeste käitumine, mis avaldus muu hulgas kalapüügiürituste ära jäämises, valitsev oli siis püük üksinda või paari kaupa. Need asjaolud on kindlasti kalapüügil määravad kui nende osatähtsuse mõõtmine ja hindamine üliraske kui mitte võimatu.

Teadlased kasutavad väikejärvede kalastiku uuringutel mitmesuguseid nakkevõrgu tüüpe: Nordic tüüpi mitmeseksioonilisi seirevõrke, kus on olulised väiksemad võrgu silmasuurused. Lisaks on veel seirepüükidel kasutusel kapronvõrgud silmasuurustega Ø17-75 mm. Tavakalastajaga sarnaste püügitulmuste saamiseks püüame võrdlevalt ka tamiilist nakkevõrkudega, mille silmasuurus on Ø 30-75 mm, eelistamata mõnda võrgusilma suurust teistele, erinedes selle poolest harrastuspüüdjast, kes valib püünise vastavalt soovile näiteks püüda mingit kindla suurusega kalaliiki.

Andmebaasidesse valitud väikejärvede kalastiku ja püütud kalade saakide andmed ühendati ja kasutades erinevaid statistika programme. Võrreldes teaduspüüke harrastuskalastajate püükidega hindasime iga püügiveekogu puhul tema kalastiku seisundit ja püügisurvet. Iga järve puhul on esitatud kolme erineva nakkevõrgu valikuga toimunud püükide tulemused.

Esiteks keskmisena hinnatud korduvate seirevõrkudega teaduspüükide tulemused väikejärvedel;

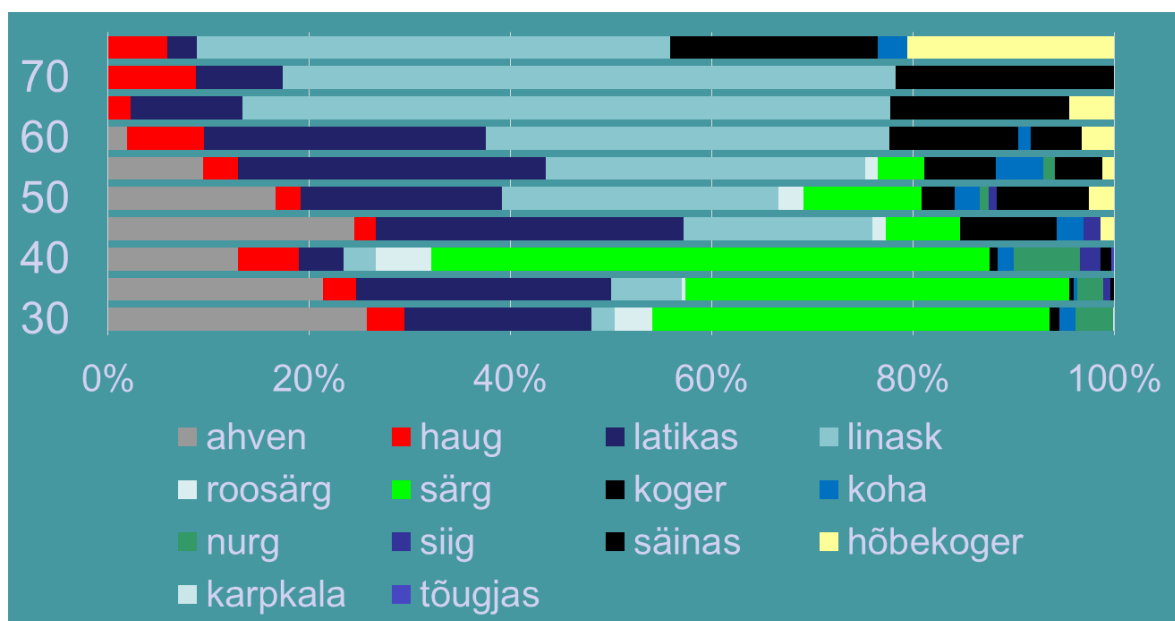
teiseks suurema silmasuurustega nakkevõrkude püükide tulemused kui püüdjad on teadlased;

kolmandaks suurema silmasuurustega nakkevõrkudega püüdmisel tabatud saak kui püüdjad olid harrastuskalamehed.

Arvestades, et harrastuslik nakkevõrgupüük on mahult ja saakide kogukaalult teistest püügiviisidest kümneid kordi suurem on enesest mõistetav, et peamine rõhuasetus uurimuses on pööratud sellele püügiviisile ja teise käsitletakse väiksemas mahus.

Harrastuslik nakkevõrkudega kalapüük väikejärvedel

Aastate pikkused katsepüügid nakkevõrkudega väikejärvedel näitavad, et just võrgulina silma suurus määrab ära, millist liiki kalu ja kui suuri isendeid on võimalik püüda. Lisaks peab olema püüdjal teatud kogemused ja oskused ning hästi peab tundma ka veekogu, kus kalastatakse. Kalaliigid saame jaotada kaheks rühmaks vastavalt kui selektiivsed nad on võrgupüügile. Mõned liigid nagu näiteks haug, kellel on peas ja koljul palju kidasid võib sattuda võrgupüügil väga erineva silmasuurusega võrkudesse. Teised liigid, meie järvede kalade hulgas suur enamus, koha, särge, latikas, linask, koger, siig, ahven on võrguselektiivsed liigid, mis tähendab, et vastavalt keha kõrgusele püüavad antud liigi suuremaid kalu suurema silmasuurusega võrgud. Väiksemate isendite püügi korral tuleks kasutada vastavalt väiksema silmasuurusega võrke. Allpool asuv joonis 1 on koostatud meie veekogudes toimunud katsepüükide tulemuste alusel. Võrkude silmasuurused on esitatud vahemikus $\varnothing$ 30-75 mm, iga rea silmasuuruse intervall on 5 mm. Ahvenat ja särge saab püüda kuni $\varnothing$ 55 mm võrguga, täiskasvanud latikaid ja linaskeid püüavad võrgud alates $\varnothing$ 50 mm, koha ja siiga on parem püüda $\varnothing$ 50 mm ja suurema võrguga. Latikas, koger ja hõbekoger nakkuvad paremini võrku kui silmasuurus on rohkem kui $\varnothing$ 70 mm. Haug (joonisel punase värvusega võib sattuda igasugusesse võrku.

Joonis 1. Kalaliikide tabamise võimalused erineva silmasuurustega nakkevõrkudega püüdes.

Kalastajate hulgas on kujunenud ekslik arvamus nagu püüaksid või püütakse nakkevõrkudega järvedest välja määratu kogus olulisi püügikalu, sealhulgas röövkalu (haugi, ahvenat ja

koha). Teaduspüükide kogemus põhjal saame kinnitada, et haugi saab nakkevõrguga kõige paremini tabada hilissügisel enne jää tekkimist ja suvistes püükides on see liik esindatud üksikute isenditega. Ahvenat ja koha on tõesti lihtsam tabada nakkevõrguga kui õngpüünistega neid püüdes. Seepärast on osadel meie järvedel, kus koha esineb ka nakkevõrguga püük keelatud. Väiksemasilmaliste võrkudega püüdes on saakides ka sellised kalaliigid, kelle püügi vastu suurem huvi puudub nagu näiteks särk, roosärk ja nurg. Nende liikide puhul oleks nii mitmeski veekogus vajalik nende väljapüüki suurendada, et tasakaalustada röövkaladele suunatud püüki. Alljärgnev tabel näitab viimasel paarikümnel aastal erinevatel veekogudel toimunud katsepüükide tulemusi. Siia kuuluvad nii kalanduslikult oluliste kui ka vähemtähtsate järvede (näiteks rabajärved, kus ainsaks liigiks ahven või haug) püükide kokku võetud andmed. Tabelist selgub, et suuremate kalade tabamiseks on suurema silmasuurusega nakkevõrke vaja püügile asetada vähemalt sadakond meetrit ja ka see ei garanteeri kindlalt saagi tabamist.

silmasuurus, mm	tõenäosus saada saak kui püüda ühe 30 m pikkuse võrguga	ehk teisisõnu: saagi püüab
30	0,89	9 võrku 10st
35	0,76	3 võrku 4st
40	0,72	3 võrku 4st
45	0,63	2 võrku 3st
50	0,56	2 võrku 3st
55	0,56	2 võrku 3st
60	0,45	iga teine võrk
65	0,25	iga neljas võrk
70	0,2	iga viies võrk
75	0,34	iga kolmas võrk

Väikejärvedel nakkevõrkudega kalastamise koormus ja maht on aastate vältel järjest vähenenud. Praegu on harrastuspüük kalastuskaardiga jäänud 32 veekogule ja lisaks toimub veel 10 väikejärvel koos eelmisega veel kutseline kalapüük. Kui 21.sajandi alguses vähendati tunduvalt väikejärvedel püügile lubatud nakkevõrkude piirarve, siis tekkis väike lootus, et nakkevõrkude väiksem arv võiks suurendada kalavarude paranemise ja väiksema väljapüügi korral liikide seisundit. Oleme saake jälginud aastate lõikes ja peame tõdema, et võrgusaakide tulemused on pikkade perioodide ulatuses väga sarnased nagu selgub ka alljärgnevas tabelis 1. Kasutades 30 meetri pikkust nakkevõrku, sõltumata võrgu silmasuurusest on püütav saagi kaal stabiilselt keskmisena 1,5-2 kg.

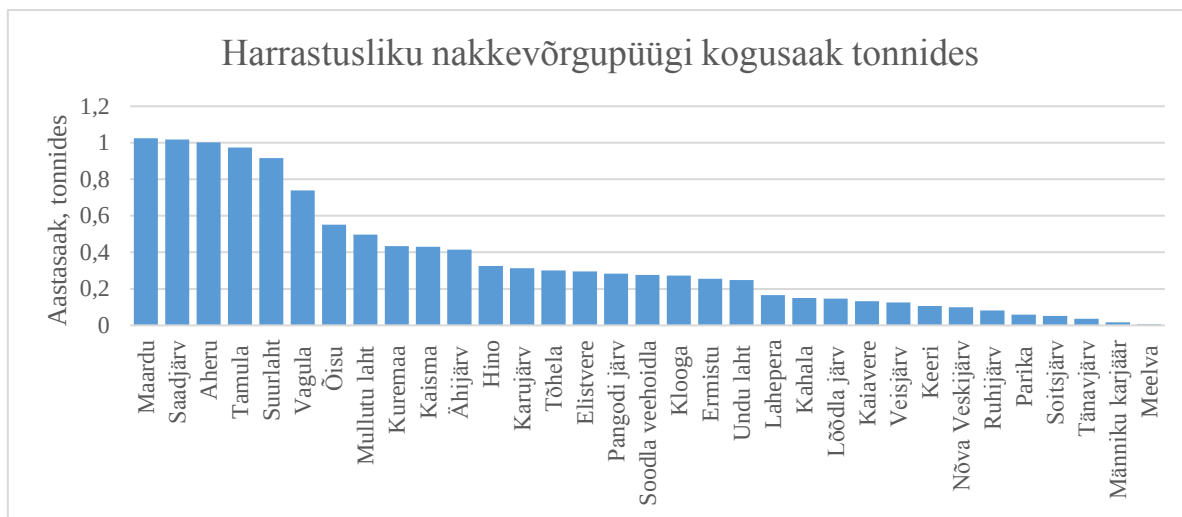
Tabel 1. Võrgusaagi keskmine kaal nakkevõrkudes erinevatel ajaperioodidel.

Võrgusilm, mm	1996-2004		2005-2009		2010-2014		2015-2017	
	Võrke	Saagi kaal, kg	Võrke	Saagi kaal, kg	Võrke	Saagi kaal, kg	Võrke	Saagi kaal, kg
30	42	2,1	104	3,1	151	1,9	81	2,0
35	10	1,6	61	2,6	55	1,7	45	1,8
40	7	2,1	60	2,3	61	1	40	2,0
45	17	2,4	6	1,7	187	1,6	89	1,2
50	50	2,1	110	1,4	162	2	59	1,5
60	36	1,1	115	2,6	145	1,4	80	1,9
65							40	1,1
70	7	1,8	58	0,6	61	1,2	34	1,1
75	20	0,8	32	1,3	116	0,8	35	1,1
Keskmine	251	1,79	657	1,82	1071	1,36	558	1,51

Harrastusliku nakkevõrguga kalapüügi kogusaagid

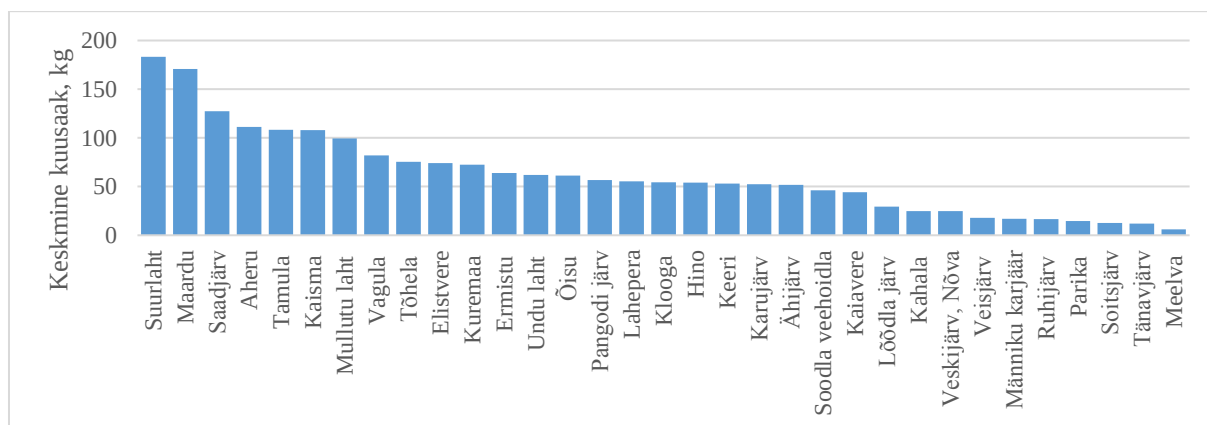
2020.a. harrastusliku nakkevõrgupüügi kalastuskaartide püügiandmete tulemusel oli 33 väikejärvelt püütud kogusaagiks 11,7 tonni kala. Seejuures peaaegu pool saagist (48,3 %) püüti vaid kuuest järvest. Rohkem kui tonn kala püüti kolmest järvest: Aherust – 1001 kg , Maardust - 1024 kg ja Saadjärvest – 1018 kg.

Üle poole tonni saadi kala Suurlahest (916 kg), Tamula järvest (974 kg) ja Vagula järvest (739 t). Poole tonni ringis püüdsid harrastuslikud kalamehed saaki veel ka Õisu järvest (551 t). Väiksemad saagid nakkevõrkudega püüdes olid Soitsjärves, Tänavjärves, Männiku karjääris ja Meelva järves, kus saak ulatus mõnekümne kilogrammini kg (Karujärv) vahele (joon. 2).

Joonis 2. Harrastusliku nakkevõrgu saagid meie väikejärvedes 2020.a.

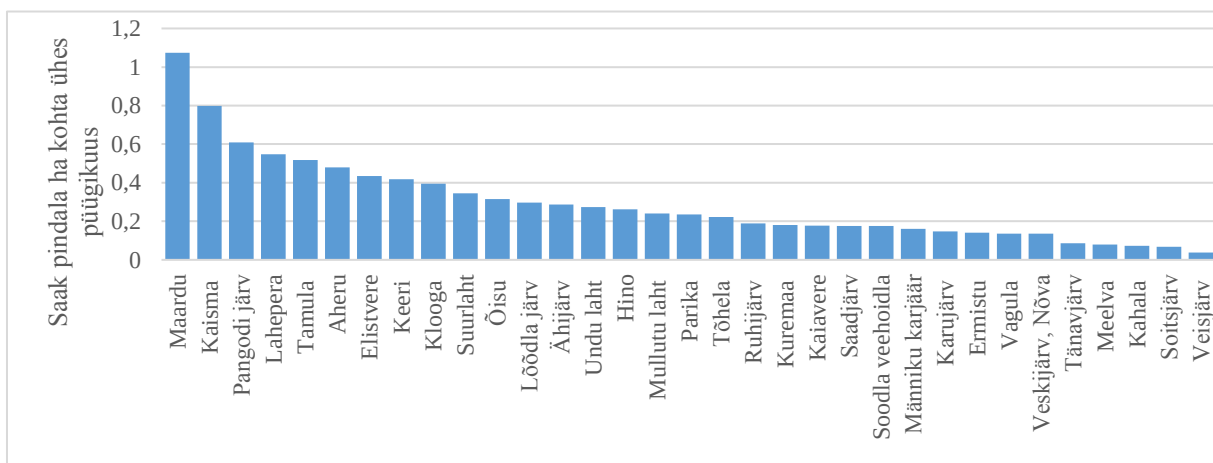
2020.a. oli püügikuu keskmiseks kalasaagiks 61 kg ja loomulikult on suured erinevused nii erinevate püügiveekogude kui püügikuude vahel samal veekogul. Keskmine kuusaak oli suurim Suurlahes (183 kg) ja Maardu järves (170 kg) ja eriti väike Meelva järves, ainult 6 kg. Seda tingib veekogu suurus, kalastiku liigiline koosseis, püügikoormus jmt. igale järvele ainuomased, iseloomulikud mõjutegurid. Kuu kalasaagi erinevus harrastusliku nakkepüügi järvedes on esitatud joonisel 3.

Joonis 3. Harrastusliku nakkevõrguga püügi keskmine kalasaak kuus vaatlusalustes järvedes 2020.a.

Maardu järv, kust püüti harrastusliku nakkevõrgupüügi suurim saak ning ühtlasi üks suurimatest kuu kalasaakidest ei ole suure pindalaga. Väikejärve pindalaühiku kohta püütud kalasaagid on võrdlevalt esitatud joonisel 4.

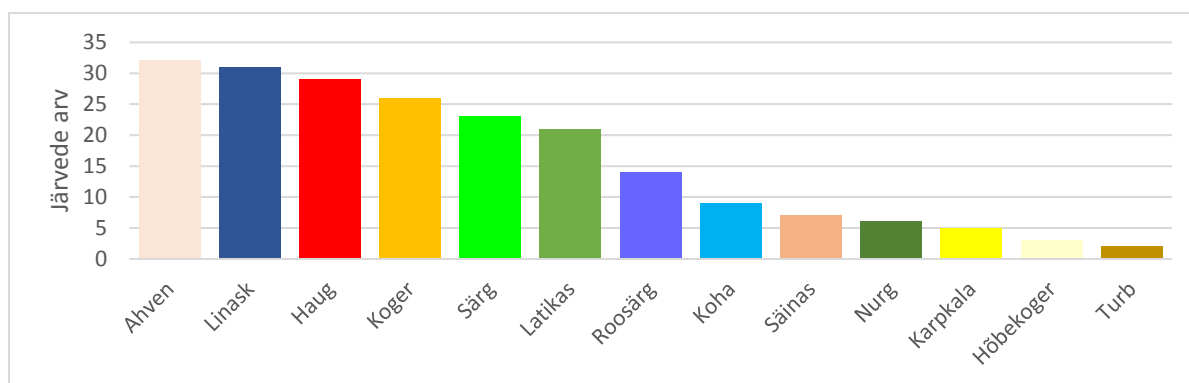
Nakkevõrkudega väikejärvedel kalastades kujunes kõigi püügiveekogude lõikes keskmiseks saagiks hektari kohta kalendrikuus ligikaudu 0,3 kg kala. Kaks kolmandikku kõikidest väikejärvedest, kus harrastajad võrguga püüavad on saagid keskmisest madalamad ehk kuus püütakse vee pinnaühiku kohta alla 0,3 kg kala. Selgelt suurim püügikoormus (1,07 kg püügikuu kohta) oli 2020.a. kohta esitatud andmete alusel Maardu järvel. Järvi, kust harrastuskalamehed püüdsid kuus hektari kohta enam kui pool kilo, oli kuus. Lisaks eespool mainitud Maardu järvele kuuluvad siia Kaisma (0,8 kg hektarilt/ püügikuu), Pangodi (0,6 kg hektarilt/ püügikuu) ning Lahepera ja Tamula (mõlemas 0,5 kg ha püügikuu kohta). Väikseim oli see näitaja aga hoopis Veisjärves: 0,038 kg/ha kuus.

Joonis 4. Keskmine kalasaak kalendrikuus 2020.a. harrastuspüügi statistikaandmete alusel järve veepeegli hektari kohta.

Püütud kalaliigid

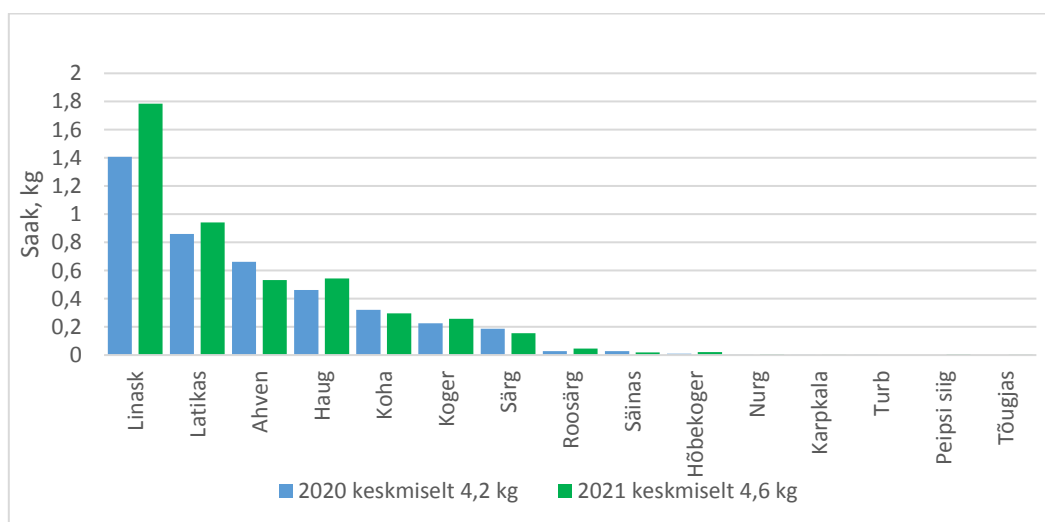
Harrastusliku nakkevõrguga püügi saagis kõikide järvede osas esines 13 kalaliiki. Liikide sagedus saagis on erinev sõltudes järvest ja nende levikust meie veekogudes (joon. 5). Tavalisemad püügikalad võrguga püüdes on ahven, linask ja haug. Üllatuslikult püütakse kokre rohkematest järvedest kui särg või latikas. Kõiki neid kuute kalaliiki püüti vähemalt 20 väikejärvest. Rohkem kui 10st veekogust püüavad harrastuskalamehed nakkevõrkudega ka roosärge. Ülejäänud püütavad liigid on esindatud vaid mõnedes järvedes.

Joonis 5. Kalaliikide esinemissagedus nakkevõrkudega harrastuspüügi saakides meie väikejärvedes.

Harrastusliku nakkevõrgupüügi kogusaagiks kujunes **2021.a.** 10 119 kg, ja keskmiseks saagiks kujunes 4,6 kg 7 päevase püügiloa kohta (joon. 6). Aasta varem 2020.a. olid harrastuspüügilube kasutuses veidi rohkem ja keskmine saak sedapuhku 4,2 kg ja kogusaak harrastuslike nakkevõrkudega 11 753,5 kg. Kalaliikide osas püüti kahe aasta jooksul 15 erinevat kala ja keskmiselt püüti ühe 7 päevase loaga saaki kalaliike alljärgnevalt (kilodes):

Aasta	Linask	Latikas	Ahven	Haug	Koha	Koger	Särg	Roosärg	Säinas	Hõbekoger	Nurg	Karpkala	Turb	Peipsi siig	Tõuglas
2020	1,41	0,86	0,66	0,46	0,32	0,22	0,19	0,03	0,03	0,01	0,004	0,002	0,001	Ei püütud	Ei püütud
2021	1,79	0,94	0,53	0,54	0,3	0,26	0,16	0,05	0,02	0,02	0,004	0,001	Ei püütud	0,006	0,003

Joonis 6. Keskmine kalasaak 7-päevase püügiloa kohta meie väikejärvedes nakkevõrguga püüdes kalaliikide lõikes 2020. ja 2021.aastal.

Harrastuslik nakkevõrguga kalapüük väikejärvedes

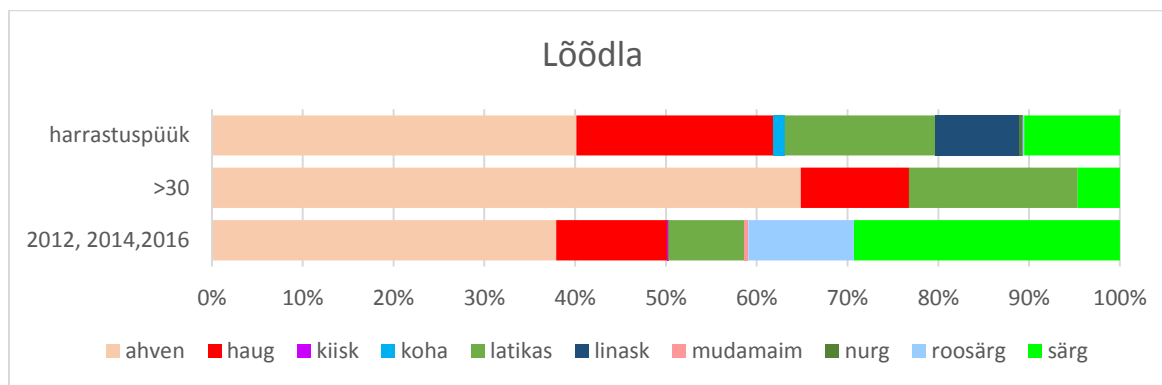
Allpool käsitleme nakkevõrguga kalapüügi tulemusi meie riigi väikejärvedel kalastuskaartidelt saadud püügitulemuste alusel kahel püügiaastal (2020 ja 2021) jagades need püügis domineerivate liikide alusel neljaks rühmaks. Esmalt vaatleme ahvenajärvede tulemusi, seejärel järgnevalt latika - kohajärved, soojärved ning linaskijärved. Nakkevõrguga harrastuskalapüük toimub ka kahel tehisveekogul, milleks on Männiku karjäär ja Soodla veehoidla. Sealseid püügitulemusi käsitletakse peatüki lõpuosas. Saadjärv, milline on oma olemuselt lähedane Skandinaavia veekogudele lõpetab peatüki.

Iga järve juures olev joonis kajastab seal toimuva nakkevõrgupüügi saakide tulemusi. Ülemine rida iseloomustab kalaliikide osakaalu kogusaagist 2020. ja 2021.a. harrastuspüügil, keskmine joonis sama tulemust kui püüdsid teadlased võrkudega silmasuuruste vahemikus 30-75 mm, alumine võtab kokku kõik teaduspüügid järvel kui kasutati nii väikese kui ka suurema silmasuurusega nakkevõrke.

AHVENAJÄRVED

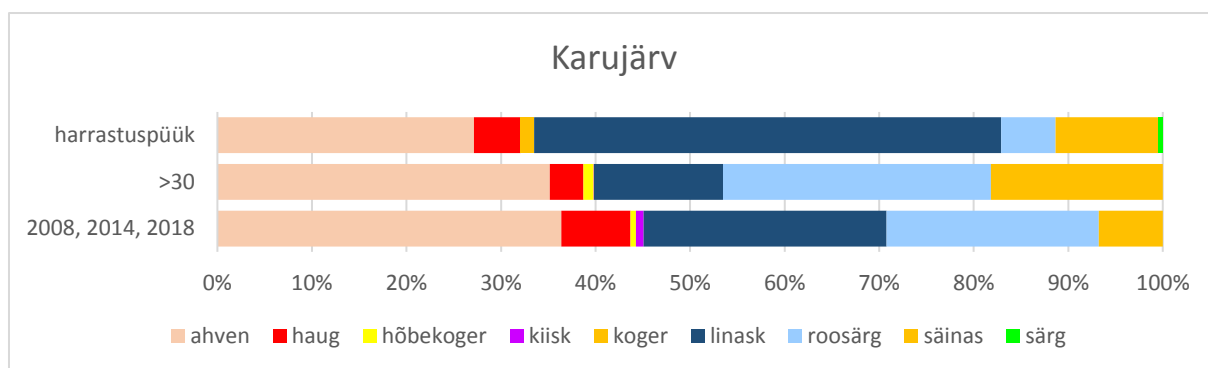
Lõõdla on hea kalapüügijärv, kus seirepüükide saakides oleme tabanud 9 liiki kalu. Erinevatel püügikordadel oleme Lõõdla järvest püüdnud ahvenat, haugi, hõbekokre, kiiska, latikat, linaskit, mudamaimu, roosärge ja särge. Varasemalt on teada, et Lõõdla ihtüofaunasse kuuluvad veel hink ja vingerjas. Lõõdla järve kalastiku liigirikkus on ajutiselt lisa saanud rohketest asustamistest aastakümnete eest nõukogude perioodil. Luues kultuurkalamajanduslikku veekogu toodi siia riiklike programmide alusel karpkala, koha, peipsi siiga, peledit, jõforelli, säinast ja angerjat. Neist angerjat püütakse põhjaõngedega veel praegugi, kuid teistele asustatud liikidele Lõõdla järv elupaigaks ei sobinud. Kui paarkümmend aastat tagasi oli Lõõdla järve arvukaim kalaliik särge, siis praeguseks on juhtpositsiooni hõivanud ahven. Nakkevõrguga katsepüügil saadud ahvenatest oli suurima kaaluks 537 g. Teistest liikidest on järves viimastel aastatel enam latikat ja haugi ja neil on kasvamas mitu tugevat vanusrühma. Suurim Lõõdla järve katsepüügi haug kaalus 2660 g (2012).

Lõõdla järve nakkevõrgusaak harrastuspüügil oli 2020.a. 147 kg, aasta hiljem 128 kg. Püütud liikidest tabati mõlemal aastal rohkem ahvenat (vastavalt 59 ja 51 kg). Edukamalt püüti veel haugi (2021 – 36 kg), ja latikat (2020 – 32 kg). 2020.a. oli parim nakkevõrgusaak Lõõdla järves juulis – 44 kg, siis kõrgete temperatuuridega 2021.a. püüti kõige paremini septembris.

Saaremaa Karujärve kalastiku põhilised liigid on ahven, haug, kiisk, linask, roosärg ja säinas. Ühel püügikorral tabasime ka hõbekogre. Meie teistest kalajärvedest erineb Karujärv särje puudumise poolest. Sellegipoolest on püügitulemustesse kantud ka Karujärvest püütud 3 kg särge, kes küll on ilmselt roosärjed. Eelmisel sajandil asustati Karujärve kalastiku rikastamiseks forelle ja siiglasi, kuid edu see ei toonud. Suurimatest kaladest on meie seirepüükidel nakkevõrkudesse jäänud 8,85 kg raskune haug, 2,13 kg raskune linask ja 1,86 kg raskune säinas. Veas paiknevate kivide ümbrusest võib edukalt püüda ka ahvenaid, kes kaaluvad isegi üle kilogrammi. Senini oli Saaremaa Karujärv oluline jõevähiveekogu, kus röövkaladki toitunud meelsasti nendest veesalgrootutest. Kahjuks surmas neli suve tagasi järves levinud vähikatk kogu asurkonna ja jääb loota selle taastumisele tulevikus.

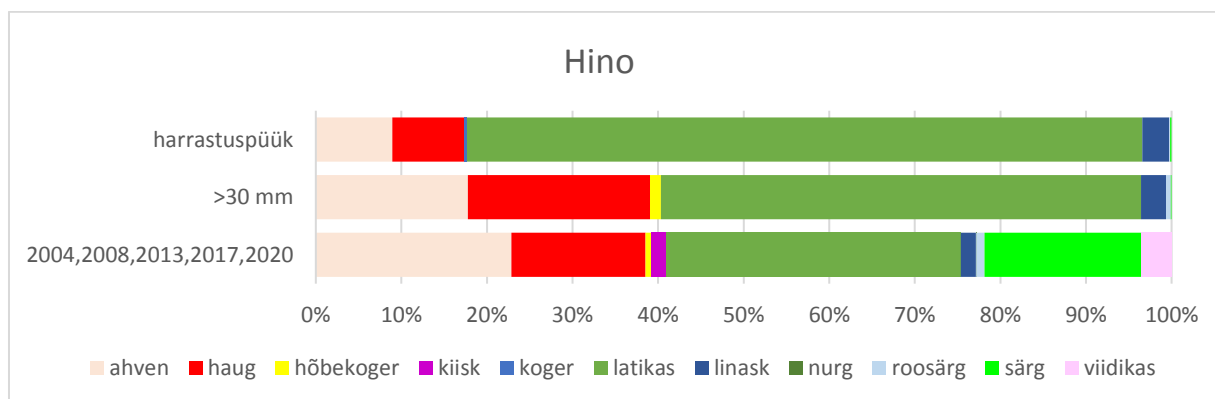
2020.a. püüdsid hobikalamehed Karujärvest nakkevõrkudega kokku 313 kg kala. Parima saagi andsid ahven ja linask, keda kumbagi püüti 110 kg. Hästi tabati ka säinast (51 kg), haugisaak jäi varasemast väiksemaks, vaid 24 kg. 2021.a kõrge veetemperatuuriga suvel püüti Karujärvest hästi linaskit: 243 kg, ahvenat aga saadi vähem- 83 kg. Kalu püüti mõlemal aastal kõige paremini juulis ja augustis.

LATIKAJÄRVED

Hino järve kalastik on liigirikas, teaduslikel katsepüükidel oleme tabanud 10 liiki. Arvukamad liigid on ahven, särk ja latikas, lisaks on saagis veel haug, kiisk, nurg, roosärg, linask ja hõbekoger. Paremaid tulemusi annab kalapüük järve sügavamas lääneosas, kus lisaks ahvenale (suurim tabatud isend kaalus 743 g) on võimalik püüda haugi, kellest suurimad on kuni pooleteise kilogrammi raskused. Hino järve edelaosast püüdsime põhjaõngega ka angerja (kaaluga 436 g). Latika ja linaski kasvutempo Hino järves on keskmine ja tavaliselt ei ületa nende kehamass 800 g. Suureks kasvab järves aga viidikas, kelle pikkusnäidud ületavad 20 cm ning kehamass ulatub 106 grammini. Hino järvest püüdsime ka 2013.a särje ja latika hübriidi. Möödunud sajandil asustati Hinosse koha ja vikerforelli, kuid neile kaladele ei ole elutingimused järves sobivad ja see tegevus kasu ei toonud.

Hino nakkevõrgusaak hobikalastamisel tušis 2020.a 325 kg aasta hiljem 500 kg, mis on silmapaistvad tulemused, arvestades järve suhteliselt väikest pindala. Võrgusaakides domineeris latikas (2020 – kogusaak 272 kg, 2021- 369 kg). Röövkaldest püüti kaks suve tagasi Hino järvest 63 kg haugi ja 53 kg ahvenat. Püügikuudest oli 2020.a. parim juulikuu, aasta hiljem, pärast kuuma suve püüti parim saak oktoobris – 117 kg latikat.

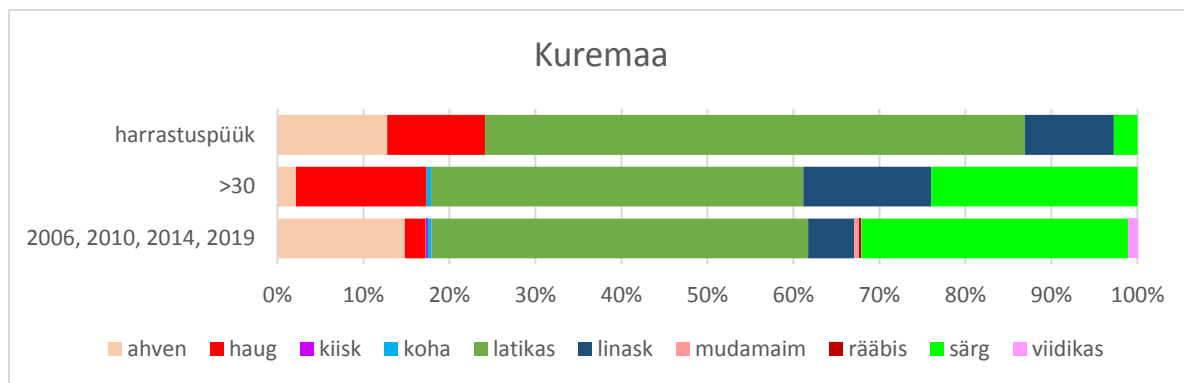

Kuremaa järv kalastiku oluliseks liigiks on praegusel ajal angerjas, keda siia järjepidevalt asustatakse ning 2018.a püüdsid kalurid teda järvest 447 kg. Eelmise sajandi teisest poolest alates oli ja on praegugi selle suure, sügava ja liigirohke veekogu tähtsaim kalaliik latikas. Järv oli nõukogude ajal Kaiavere kalamajandi halduses kinnine veekogu, kus teistel püük keelatud. Lisaks meie looduse liikidele: peipsi siiale, räabisele, kohale ja tindile asustati siis järve ka selliseid võõrliike nagu riipus, karpkala ja peled. Neist viimane kohanes Kuremaa järves hästi ja suguküpsetelt isenditelt koguti ka marja. Kalurid püüdsid Kuremaa järvest 1967.a. 11,7 t kala.

Viimastel aastakümnetel on seirepüükide andmetel järve arvukaim kalaliik ahven, teistest liikidest kuulub lisaks latikale ja angerjale Kuremaa kalastikku veel haug, kiisk, koha, linask, luts, mudamaim, särp ja viidikas. Üsna levinud on külmalembene kalaliik luts. Eelmisel kümnendil asustati järve lisaks angerjale ka haugi ja koha. Kalastajad on püüdnud Kuremaa järvest ka suuri karpkalu. Kohalik kalur M. Kärmas püüdis 2008.a talvel jää alt meetri pikkuse ja 15,5 kg raskuse peegelkarbi. Olulisematest püügikaladest on katsepüügil jäänud Kuremaa järvel mõrda 1176 g angerjas, 2001 g latikas ja 1814 g raskune koha. Kuremaa järvel püütakse meie väikejärvede hulgas üks suurimaid kalakoguseid. 2018.a. kutselise kalapüügi kogusaak oli 5,75 t, sellest andis latikas 2,29 t, veel püüti linaskit 706 kg ja särge 1484 kg. Röövkaladest püüti peamiselt mõrdadega haugi 423 kg. Lisaks kutselisele kalapüügile on Kuremaa järvel võimalik nakkevõrkudega püüda ka hobikalameestel juulist novembrini.

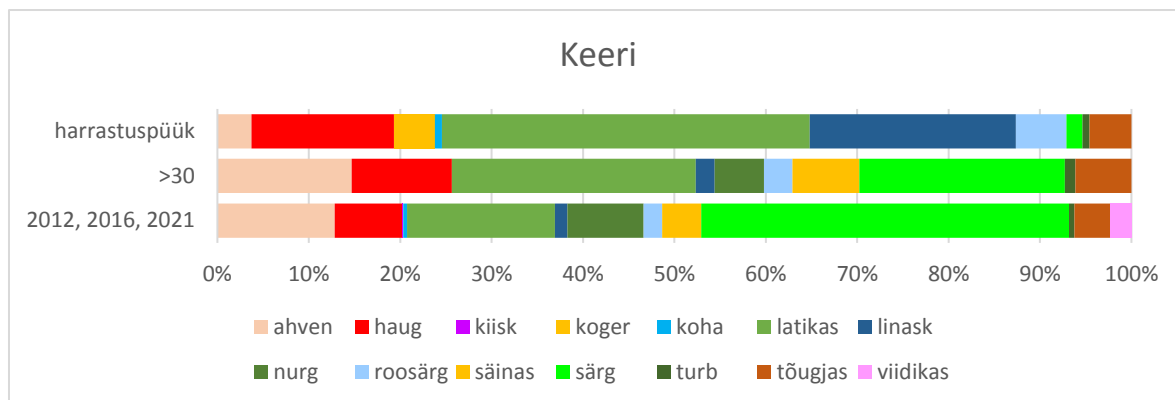
Kutseline kalapüük andis 2020.a. Kuremaa järvest kala 3,9 t, aasta hiljem oli kogusaak poole väiksem, vaid 1,75 t. Osaliselt on see seletatav kuuma ilma mõjudega. Saakkalad on mõrra ja võrgupüügil neil aastatel latikas, linask ja veidi ootamatult ka särp, kelle vastu püügihuvi on üldiselt madal.

Nagu varasematel aastakümnetel nii ka praegu püütakse võrgupüügil järvest eelkõige latikat. 2020.a. moodustas latikas kogusaagist 434 kg üle poole. Teda püüti kokku 260 kg. Samasugune saagi tulemus kujunes ka 2021.a, kui kogusaagist (405 kg) enamus oli latikas (266 kg). Mõlemal aastal püüti teisi kalaliike igat ühte alla 50 kg. Kuremaa järveski kordus samasugune kalade tabavuse muster kui jahedamal suvel on suurem saak juulis ja soojema veetemperatuuriga aastal püütakse paremini sügisel.

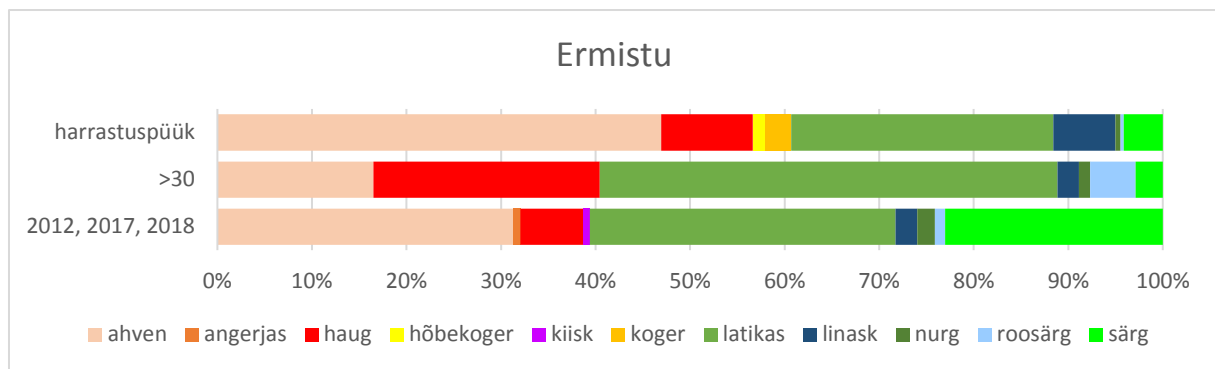
Keeri järve võib lugeda meie riigi üheks parimaks haugipüügijärveks. Üle 10 kg kaalunud haug on siit püütud läbi aegade pidevalt ja nende parimaks püügiviisiks on talvine unnapüük. Madalaveeline ja hea ujulehtedega taimede veepinna katvusega veekogu on ideaalne biotoop haugile, aga ka teistele kalaliikidele. 2016.a. märtsis püüti siit Balti riikide sisevete rekordkala -22,7 kg kaalunud haugi. Kalade liigirikkuse annab Keeri järvele tema seotus Elva jõe kaudu Emajõega. Nii rändavad suurveelistel aastatel järve latikas, säinas, koha ja tõugjas. Seirepüükidel oleme Keeri järvest tabanud 14 liiki kalu. Eespool nimetatutele lisaks on järves veel tavalised ahven, särg, linask, nurg, roosärg, kiisk ja viidikas, vähemarvukalt ka mudamaim ja turb. Keeri järv on oluline koha ja tõugja noorjärede kasvuala, samuti latika kudemispaigana. Keeri järvest katsepüükidel saadud suurim latikas kaalus 1526 g, tõugjas 2698 g, säinas, keda paremini püütakse sügisel- 1168 g. Röövkaladest on haugi kõrval järves ka suuremaid ahvenaid, kalauurijate suurima saaklooma kehakaal küündis 864 g. Kutselised kalamehed püüavad Keeri järvel mõrdadega ja möödunud aastal saadi kokku ligikaudu 3 t kala, saagiks latikas, linask ja haug. Kahe nakkevõrguga saavad suvel Keeri järvel võimaluse kalastada ka harrastuskalapüüdjad. Kaitsmaks kevadel kudevaid kalu on Keeri järvel kalapüük keelatud 1.maist- 25.maini.

2020.a püüti Keeri järvest kahel püügikuul juulis-augustis harrastuspüügil nakkevõrkudega 106 kg kala. Parima saagi andis latikas, keda tabati 44 kg. Aasta hiljem oli kogusaak kuumal suvel vaid 24 kg.

Ermistu järve kalastik on keskmiselt liigirikas. Järves elutsevad ahven, haug, latikas, särg, linask, kiisk, nurg, roosärg ja hink. Järve on lastud angerjat. Nõukogude perioodil üritati Ermistut kujundada karpkala ja peledi järveks, asustades neid liike siia, kuid õnneks see ei teostunud ja veekogu säilitas oma ilme. Sajandivahetusel asustati Ermistu järve korduvalt lisaks looduslikule juurdekasvule ka ettekasvatatud haugi noorjärke ning seeläbi muutus veekogu üheks meie parima haugi asurkonnaga järveks. Praegugi püütakse siit aeg-ajalt neid suurekasvulisi röövkalu, meie katsepüükide suurim haug kehamassiga 8,1 kg püüti 2012.a. sügisel. Eelmise sajandi lõpus peeti Ermistut ka heaks latikajärveks, kuid tänapäeval arvatavasti liigse taimestiku tõttu, on see muutunud ja latikas on kaotanud oma elupaiku. Suurim katsepüükide latikas pärineb 2002.a. kui nakkevõrku jäi 1210 g raskune isend. Praegusel ajal on suured latikad aga haruldased. Ahven eelistab Ermistu järves väiksema taimestikuga kaetud alasid ja suurimad neist küündivad kaalult üle 800 g. Angerjapüügil põhjaõngejadadega tabatakse Ermitust suuri, üle kilogrammi kaaluvaid, angerjaid (seirepüügi suurim isend oli massiga 1026 g). Erinevalt naabruses asuvast Tõhelast ei ole Ermistu järv hea linaskijärv, ja ka särg ei kasva siin suureks. Kuigi Ermistu järvel püüavad ka kalurid mõrdadega, siis suure enamuse kogusaagist saavad ikkagi harrastuskalastajad. Kutselise kalapüügi kogusaak oli Ermistu järves 2021.a. vaid 75 kg.

Praegu on Ermistu järve harrastuslikul nakkevõrkudega kalastamisel kaks dominant saakkala. Ahvenat püüti 2020 a., kui kogusaak oli 256 kg, pool sellest 119 kg. Aasta hiljem samas proportsioonis 57 kg. Kogusaak oli siis 119 kg. Mõlemal aastal oli püügis teisel kohal latikas. Parimad saagid tabati mõlemal aastal augustis.

KOHAJÄRVED

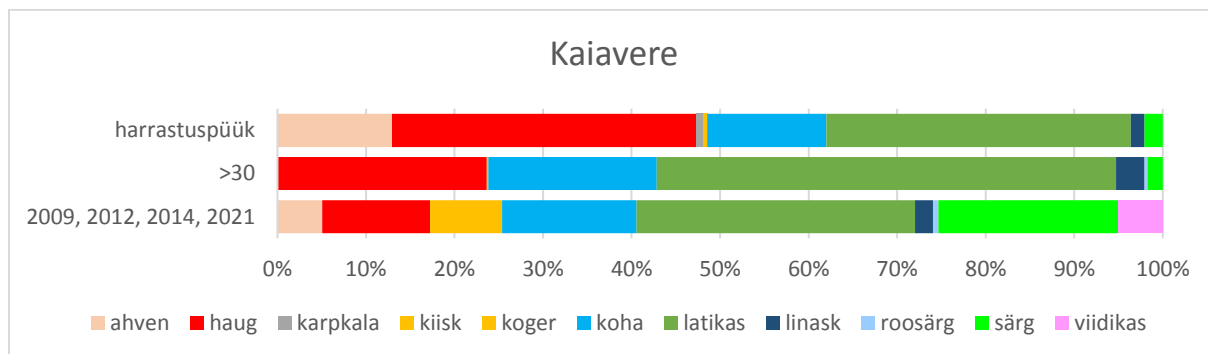
Kaiavere järv kuulub praegu kolme Vooremaa olulisema kalapüügiveekogu hulka ja on Eesti sisevetes üks neljast tähtsamast angerjapüügi järvest. Eelmisel sajandi teisel poolel oli järv harrastuskalastajatele püügiks suletud ja kutselist püüki korraldas Kaiavere kalamajand. Järves elavate kalaliikide arv ulatus koos sisse lastud liikidega paarikümneni. Omamaiste liikide kõrval elutses mõnda aega siin riipus, räabis, vikerforell ja peled. Introdutseeritud liikidest jäi püsima vaid karpkala. Nõukogude perioodil puudus järve kalastikus koha ja angerjas, nende liikide asustamine algas pärast taasiseseisvumist. Kalastiku uuringutel oleme seirepüükidel viimase paarikümne aasta jooksul tabanud Kaiaverest 13 kalaliiki. Olulisematest liikidest on erinevate püünistega saadud haugi, latikat, koha, angerjat, linaskit, ahvenat ja särge. Lisaks veel nurgu, roosärge, viidikat, mudamaimu ja kiiska. Kaiavere erilist kalarikkust meie väikejärvede hulgas kinnitavad mitmed suured isendid, nii on kalateadlaste järvest püütud suurim haug kaalunud 4,36 kg, suurim koha 3,4 kg. Veonoodaga 2014.a. püütud latikas oli massiga 2660 g ja angerjas 1483 g. 2009.a. oli saagis ka 8,2 kg raskune karpkala.

Praegu toimub Kaiavere järvel lisaks kutselisele kalapüügile ka harrastajate püügilubadega nakkevõrgupüük juulis ja augustis. 2018.a. oli Kaiavere järve kutseliste püüdjate saak kokku 868 kg. Kalurite haugi ja linaski saak Kaiavere järvest oli siis kummalgi liigil 201 kg, latikat püüti 163 kg. Hinnalisematest kaladest tabati ka 151 kg angerjat ja 87 kg koha.

2021.a. püüti aga edukamalt, saagi kaaluks mõõdeti 1,8 t. Parim saak tuli linaskipüügil 459 kg, koha püüti nakkevõrkudega kutselisel kalapüügil Kaiavere järvest 194 kg.

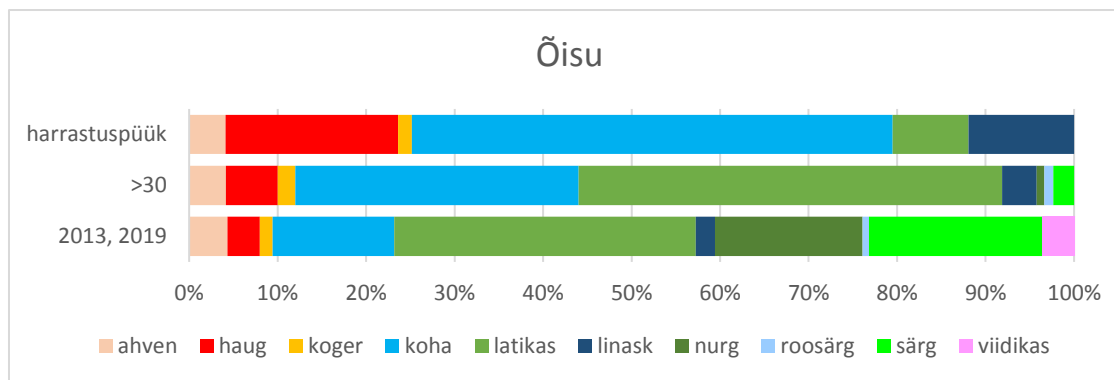
Kaiavere järve harrastuskalapüük nakkevõrkudega andis 2020.a. saagiks kokku 132 kg. Parim püügikuu oli august. Saagis oli esikohal haug (52 kg), järgnesid latikas ja ahven. Koha püüti

kokku 13 kg. Aasta hiljem vähenes kogusaak poole võrra, juulis püüti enam latikat (33 kg). Kohasaak oli samasugune kui aasta varem-13 kg.

Õisu järv kuulub kalanduslikult latika-koha tüüpi veekogude hulka. Seda järve iseloomustab kalastiku liigirikkus ja vaatamata nakkevõrkudega harrastuskalapüügile väga heas seisundis kohapopulatsioon. Koha toodi emakordselt Õisu järve juba 1867.a., hiljem on teda korduvalt asustatud kuni käesoleva ajani. Eelmisel sajandil Õisu järvel toimunud asustamiskatsed siiglastega aga ebaõnnestusid. Viimase kümne aasta seirepüükide andmetel on järves elutseva tosina kalaliigi hulgas valitsevateks latikas, nurg ja särg, lisaks kohale on Õisus röövkaladest ka ahvenat ja haugi. Teistest liikidest on püütud kiiska, linaskit, roosärge, viidikat, mudamaimu ja rühti. Õisu järve viimastel katsepüükidel tabatud suurim haug kaalus 2560 g, suurim koha 1325 g. Õisu järves on linaskid ja latikad tavaliselt kilogrammi raskused, suuremaid isendeid kohtab harvemini. Ahvena ja särje kasvutempo on keskmine ja nendest suurimad on saakides tavaliselt poole kilogrammi raskused.

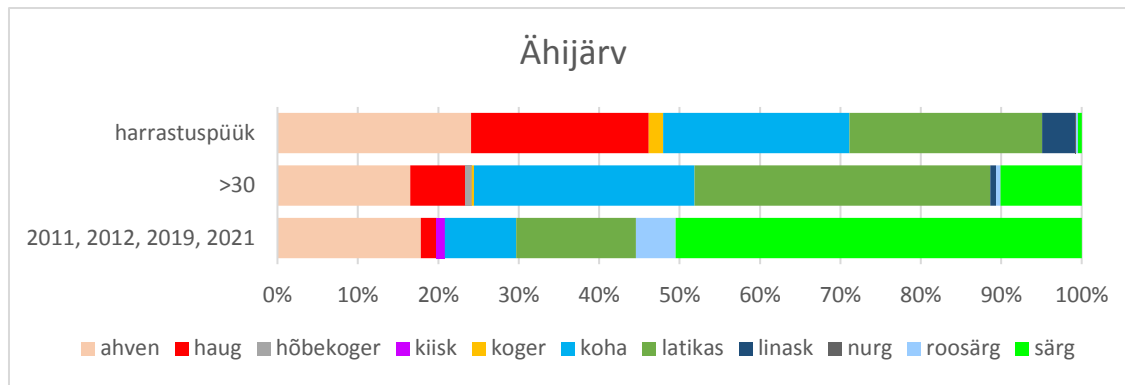
Nakkevõrgu saagid Õisu järves on üsna kaalukad. 2020.a. tabati kokku 551 kg kala, aasta hiljem, vaatamata ebasoodsatele tingimustele ikkagi 463 kg kala. Järvel püütakse harrastuspüügil ka talvekuudel. Saagis valdavad röövkalad: 2020.a. oli esikohal koha 296 kg (sellest talvel püütud 131 kg kogus) ja haug 109 kg. Ahvenale Õisu järv elupaigana hästi ei sobi ja tema arvukus siin on madal, saagina püüti teda 2020.a. 26 kg. Lepiskaladest andis parima saagi linask - 80 kg. 2021.a. oli taas parim saakala koha, kui teda püüti 255 kg, haugisaak ulatus siis 88 kg.

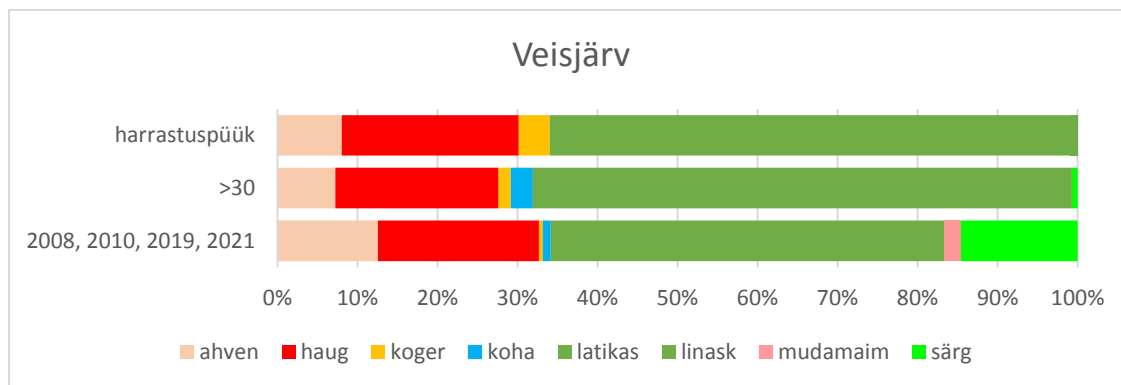
Ähijärve kalastikus on katsepüükide alusel esindatud 10 kalaliiki. Arvukuselt domineerivad siin tavapäraselt särg ja ahven, lisaks on järves veel kiiska, roosärge, latikat, mudamaimu, kokre ja linaskit. Eelmisel sajandil märgiti järves elutsevat veel lutsu, hinku ja angerjat. Järves on ka arvukalt koha, eelkõige nooremad, juveniilseid isendid kehamassiga kuni pool kilogrammi. Kuigi Ähijärve kalastik on liigirikas, siis suuremaid isendeid tabatakse harva. Nii on meie mitmete püükide saagis suurim ahven kaaluga 547 g ja ka haugide kaal jääb alla kilogrammi.

Sarnaselt Õisu järvele on Ähijärves üpriski head kohasaagid. Tõsi, 2020. a jäi kohasaak (87 kg) kogusaagi (414 kg) pingereas neljandaks. Esikohal oli siis nakkevõrkudega püüdes latikas, keda püüti 108 kg. Haugi ja ahvenat püüti mõned kilogrammid rohkem kui koha. Latikasaak tabati suvel juulikuus, röövkalad nakkusid võrkudesse suuremas koguses sügisel.

2021. a. püügihooajal olid Ähijärve saakides esimesed ahven ja koha, mõlemat neist püüti siis natuke üle saja kilogrammi, haugi ja latikat ligi 80 kg mõlemat. Selle aasta nakkevõrgupüügi kogusaak sarnanes aasta varasemaga- 404 kg. Parim kalasaak püügiperioodil saadi sel aastal augustis.

Suure pindalaga, aga madalaveeline **Veisjärv** on liigirikas, samas ei ole siin otseselt domineerivat kalaliiki. Järve kalastikku on palju mõjutanud nii eelmise sajandi veetaseme langetamised, mitmed ummuksisse jäämised ja ka väljavoolutruubi korrastamine. Silmapaistval arvul on Veisjärve püükides alati olnud latikat. Möödunud sajandi keskpaigas oli siinne latikapopulatsioon Eesti kiireima kasvuga, tänapäeval see nii enam ei ole ja praegu kaaluvad suurimad latikad kuni 630 g. Teistest kalaliikidest on seirepüükide saagis esindatud ahven, särg, haug, kiisk, nurg, mudamaim, roosärg ja viidikas. Varemalt on teadaolevalt püütud ka kokre, angerjat, lutsu, vingerjat ja ojasilmu. Heas seisus on praegu Veisjärve haugipopulatsioon, hilissügisestest püükides on esindatud kuni viis erinevat põlvkonda. Suurima meie katsepüügil tabatud haugi kaal oli 8480 g (2008). Koha arvukus on Veisjärves kõikunud üles- alla, viimasel kümnendil on see vahepealsest madalseisust tõusma hakanud: suurimad kohad viimastel katsepüükidel (2010,2012) kaalusid kuni 646 g. Viimastel aastatel ei ole aga koha jällegi tabatud. Harrastuspüügi kalasaagid on viimati jäänud alla 200 kg aastas. Kui 2020.a. püüti nakkevõrkudega 125 kg kala, siis aasta hiljem 70 kg võrra rohkem. Peamine saakkala on latikas (2020- saak 140 kg). Haugi, kes on teine oluline saakkala püütakse Veisjärvest nakkevõrkudega mõned kümned kilogrammid aastas.

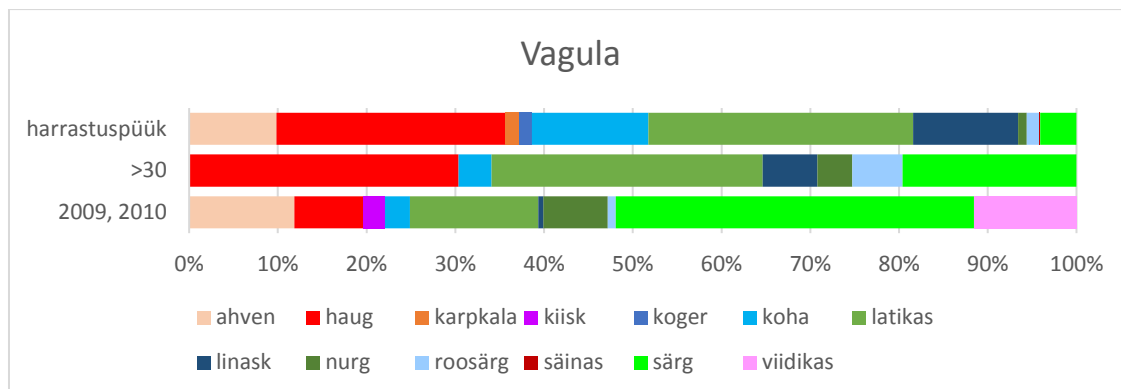
Vagula on Võrumaa olulisem ja liigirikkam kalajärv. Järvel püüavad kutselised kalapüüdjad nakkevõrkude ja mõrdadega, lisaks neile käib siin veel hulgaliselt harrastuspüüdajaid. 2017.a. püüdsid kalurid Vagulast 1,47 t kala. Kõige suurema saagi andis latikas 349 kg, ahvenat püüti 270 kg ja haugi 263 kg. Teistest liikidest püüti koha 120 kg ja angerjat 148 kg.

Praegusel ajal on saagi kogukaal veidi langenud: 2021.a. saadi kokku 1,29 kg kala. Liigiliselt püüdsid kalurid siis 246 kg latikat, 224 kg ahvenat, 214 kg haugi, linaskit 136 kg, angerjat 123 kg ja koha 99 kg.

Vagula järve kalastik on aegade jooksul väga muutunud. Mõnisada aastat tagasi elutses siin veel tint. Möödunud sajandil, nõukogude perioodil, asustati siia hulgaliselt karpkala ja siiglast, kuid viimastele pole tänapäeval järves sobivaid elutingimusi. Eelmise sajandi Vagula järve kalastikust ja kalapüügist saab detailse kokkuvõtte lugedes F. Kivioja uurimuslikku brošüüri „Kalajärv Vagula“. Järves elab praegu umbes paarkümmend kalaliiki, neist katsepüükidel on tabatud 15. Tähtsamad on ahven, angerjas, haug, koha, latikas, särg ja linask. Neile lisaks oleme erinevate püünistega saanud karpkala, kiiska, nurgu, mudamaimu, roosärge, turva, lutsu ja viidikat. Viimane on koos nuruga ka järve arvukaim kalaliik. Järve kalastikku kuuluvad veel teadaolevalt säinas, koger, rünt, vingerjas, hink ja luukarits. Sissevooludest on Vagulasse sattunud jõeforelli, lepamaimu ja ojasilmu. Suurimaks kalauurijate välitöödel Vagula järvest püütud kalaks on 6,1 kg haug, lisaks sellele on saagis olnud 3,56 kg koha ja 976 g angerjas.

Vagula kalasaagid on arvestatavad ja seda eeldab juba tema suurus. Harrastuslik kalapüük lisab kutselisele kalapüügile peaaegu teise samaväärse osa kui 2020.a. püüti siit kokku 738 kg kala. Sellest saagist andis lõviosa latikas (208 kg), järgnesid haug (186 kg), koha (96 kg) ja linask (80 kg). Suvel püüti ka karpkala -10 kg.

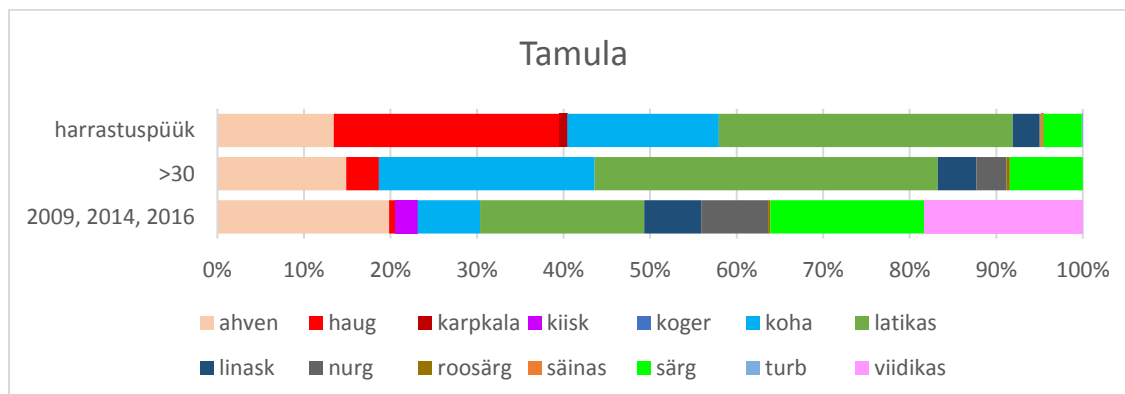
2021.a. ületas saak poole tonni piiri (565 kg). Harrastuspüüdjad said siis võrkudega 181 kg latikat, 150 kg haugi, 74 kg koha ja samapalju linaskit. Parimaks nakkevõrguga saagi tabamise kuuks neil kahel püügiaastal on osutunud juuli.

Tamula järv on Lõuna-Eestis kalanduslikult tuntumaid veekogusid. Regulaarsetel katsepüükidel oleme siit tabanud rohkem kalaliike kui ühestki teisest Eesti väikejärvest, nimelt 15. Tavalisemad Tamula kalaliigid on ahven, särg, kiisk, nurg ja viidikas. Röövkaladest püütakse ka haugi ja koha, kellele langeb harrastuspüüdjate tugev püügisurve nii õngpüüniste kui ka nakkevõrkudega püüdes. Sageli on saagis ka latikad, kellest suurim tabatud isend kaalus 1290 g. Harvemini on Tamula püükide saagis esinenud linaskit ja roosärge, üksikute isenditena lisaks veel hõbekokre, säinast, turbi, teibi, hinku. Viimati nimetatuid tabatakse järve Võhandu poolsest osast. Varasematel aegadel on lisaks neile järvest püütud veel kokre, angerjat, rühti, luukaritsat, vingerjat, jõeforelli ja ojasilmu. Mitme kalaliigi Tamulasse introductseerimise katsed nõukogude ajal tulemusi ei andnud. Kalaliikide arvukus on viimase veerandsaja aastaga Tamulas muutunud. Eelmise sajandi lõpus olid domineerivateks liikideks latikas ja särg, seejärel valitses nurg, aga viimastel aastatel on juhtpositsioonil viidikas. Sajandivahetusel suurenes Tamula kalavaru röövkalade mitmete noorjarkude asustamise tulemusel andes kalastajatele paremaid püügivõimalusi. Kahjuks praegu seda enam ei toimu ja karpkalalaste arvukus Tamula järves on röövkalade vähesuse tõttu viimastel aastatel tõusnud.

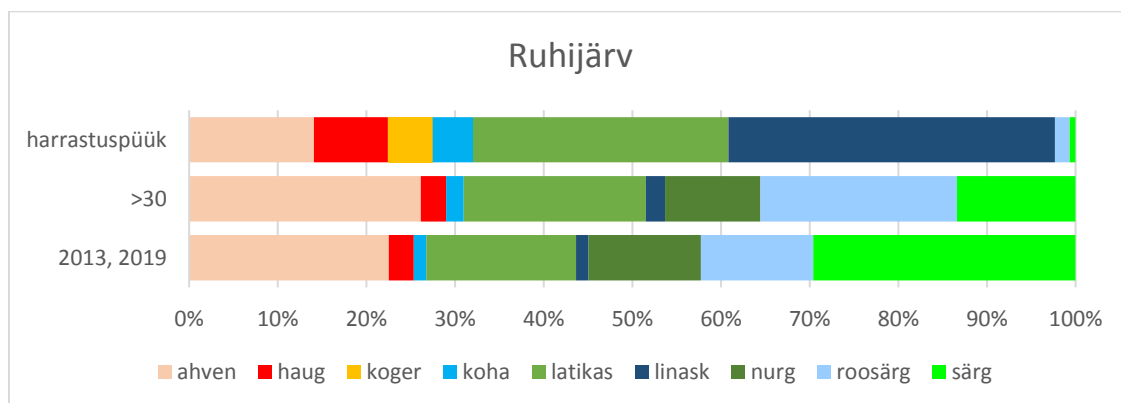
Vaatamata sellele, et Tamula on Vagula järvest pindalalt üle kahe korra väiksem on tema olulisus harrastuskalapüügis võimalik, et suurem. 2020.a. saadi siit nakkepüünistega peaaegu tonn kala- 974 kg. Nelja olulisema püütud kalaliigi hulgas kerkis esile nagu tavaliselt latikas (kogusaak 315 kg), järgnesid haug (281 kg) ja koha (199 kg). Ka ahvenat püüti peaaegu sada kilogrammi (94 kg). Talipüügil tabati hästi haugi: jaanuaris 136 kg, kesksuvel, juulis koha: 52 kg.

2021.a. jäi harrastusvõrgupüügil Tamula kalasaak eelmise aastaga võrreldes väiksemaks. Siis püüti paremini latikat ja haugi (vastavalt 216 ja 126 kg). Kohasaak andis tulemuseks 73 kg.

Ruhijärve kalastikku on aastakümnete vältel mõjutanud mitmed veetaseme alandamised. Tänapäeval kuuluvad järve kalastikku ahven, haug, kiisk, hink, latikas, nurg, särg, roosärg, mudamaim ja viidikas. Möödunud sajandil väga arvukas Ruhijärve koha on tänapäeval harva püütav üksikute isenditena ja ta on madalama veetaseme pärast kaotanud oma elupaiku. Kalastajatel on Ruhijärvest hea võimalus püüda ahvenat ja haugi. Suurima katsepüügil nakkevõrguga tabatud ahvena mass oli 658 g. Haugi püük pruuniveelise veekogu litoraalist eeldab aga õige landi valikut ja järve tundmist. Kuigi karpkalalastest on Ruhijärves arvukamad särg ja nurg, siis nende kõrval püütakse siit ka suuremaid latikaid (kehamassiga 1270 g).

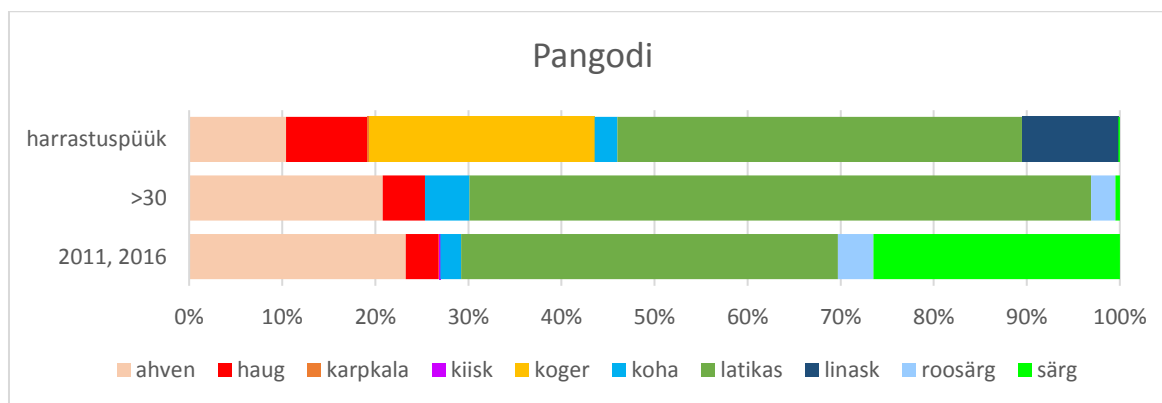
Nakkevõrkudega harrastuskalapüük toimub Ruhijärvel valdavalt suvekuudel. Saagis on enamasti linask ja latikas (aastate vältel ulatub nende kogusaak 50-60 kg). Kogusaagist, mis jääb alla 100 kg, moodustab suuremate röövkalade (haug ja koha) osa mõne kilogrammi.

Pangodi järv on väga hea jõevähijärv ja hea kalapüügijärv. Kalastikus on siin esindatud ahven, haug, kiisk, koha, latikas, linask, luts, roosärg ja särg. Need liigid on viimasel paarikümnel aastal esinenud katsepüükide saakides. Teatavasti esineb Pangodi järves ka mudamaim, koger, luukarits ja vingerjas. Pangodi on tüüpiline latika-kohajärv, ehkki mõlemad liigid on siia 1870ndatel aastatel sisse toodud. Hiljem on koha ja teisi kalaliike (rääbist, peipsi siiga, peipsi tinti, peledit ja karpkala) mitmeid kordi asustatud. 1975.aastast alates kuni Eesti taasiseseisvumiseni majandas Pangodi järve Kalastajate Seltsi Tartu klubi ja 1980ndate aastate keskel püüdsid seltsi liikmed järvest 4,5 t kala, peamiselt latikat (3,3 t). Röövkaladest püüti haugi 200 kg, koha 34 kg. Tänapäevalgi püüavad harrastuskalastajad Pangodil nakkevõrkudega juulist oktoobrini. Pangodi oluliseim püügikala oli ja on praegugi latikas, seirepüükide suurim isend püüti Suurjärve avaveest ja see kaalus 1848 g. Parimad katsepüükide kohasaagid jäävad kümneks aasta tagusesse aega, kui püüti 1840 kg isend. Haugid liiguvad Pangodi järves litoraalis ja kalauurijad pole väga suuri isendeid püüdnud. Ahven jääb paremini nakkevõrku aga Väikesaare ümbruses ja siin on üle poole kilogrammised isendid tavalised. Vee hapnikusisalduse mõõtmised näitavad, et Pangodi järve keskosa sügavamates kihtides puudub suveperioodil viimastel aastatel hapnik ja see sunnib neid paiku tavaliselt kasutavaid kalaliike (latikas ja koha) rohkem liikuma kaldalähedastesse piirkondadesse. Selline gaasirežiimi muutus mõjutab negatiivselt nende kalade arvukust praegu ja tulevikus. Kohavarude hoidmiseks vähendati järves kuus aastat tagasi nakkevõrgu püügilubade arvu.

Pangodi järvest püütakse viimastel aastatel kuni 300 kg kala. Nakkevõrguga püügil oli saak 2020.a. 238 kg, aasta hiljem veidi rohkem - 276 kg.

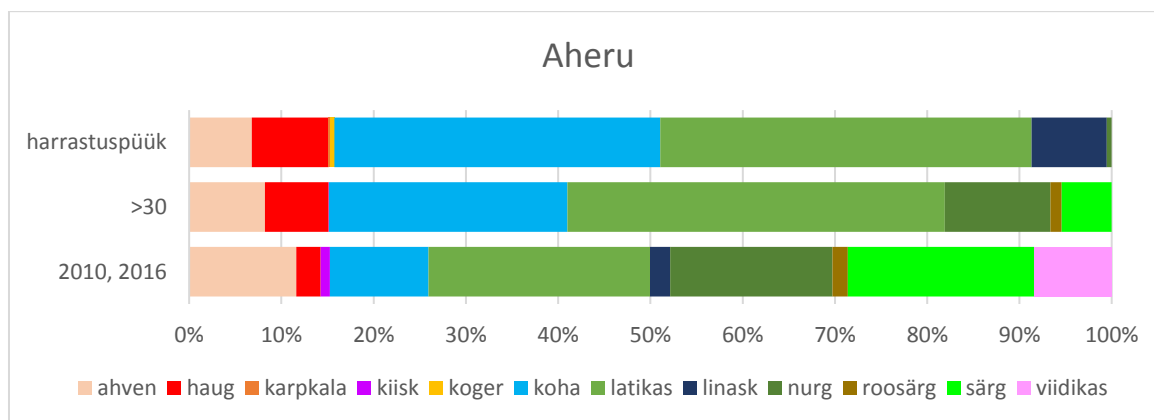
Esirinnas on koguselt latikas (2020 - 96 kg, 2021- 147 kg), hästi püütakse siit ka kokre (2020.a. 93 kg, 2021.a. 42 kg). Haugi püüti nakkevõrkudega mõlemal aastal ligi veerandsada. Kohasaagid on languses jäädes aastast alla 10 kg.

Aheru järv on läbi aegade olnud üks meie parimaid kohajärvi, kus seda kalaliiki asurkonda iseloomustavad mitmed tugevad põlvkonnad. Kalastajatele meelepäraseid püügiobjekte on teisigi: ka latikas ja haug kasvavad siin hästi. Suurim katsepüügi koha kaalus 4448 g, suurim nakkevõrguga püütud latikas aga 2232 g. Viimasel aastakümnel on nende liikide arvukus Aheru järves siiski langenud, samuti napib veekogu põhjalähedases veekihis kesksuvel hapnikku ja need avavett eelistavad liigid on sunnitud elutsema rohkem kaldapiirkonnas. Teistest kalaliikidest esineb Aherus katsepüükide alusel veel ahven, särg, nurg, kiisk, roosärg, linask ja viidikas. Varasemalt on teada ka mudamaimu, angerja, kogre ja lutsu olemasolu Aheru järves. Kalaliikide arvukuselt domineerivad saakide alusel järves särg, latikas ja nurg, samas linask on saagis harvaesinev. Vähendamaks püügisurvet Aheru järve kalastikule vähendati siin 2015.a. harrastuspüügiks lubatud nakkevõrkude piirarvu.

Aheru on hetkel nakkevõrkudega harrastuskalapüügil meie parimaid. 2020.a. püüti siit veidi üle tonni kala võrkudega. Klassikaliselt oli valdav püügikala latikas, keda tabati aasta jooksul 371 kg. Suurepärane oli hoopis kohasaak: 391 kg on üpris kordumatu kõigi väikejärvede hulgas, kus harrastuslik võrgupüük praegu toimub. Aheru järvest püüti veel ka haugi 84 kg, ahvenat 76 kg ja linaskit 68 kg.

2021 .a oli Aheru järvest nakkevõrkudega püütud kalakogus eelneva aastaga võrreldes küll väiksem (584 kg), kuid edukalt püüti sellegipoolest latikat (266 kg) ja koha (168 kg). Aheru järvest saab parimat saaki kui nakkevõrkudega püüda septembris.

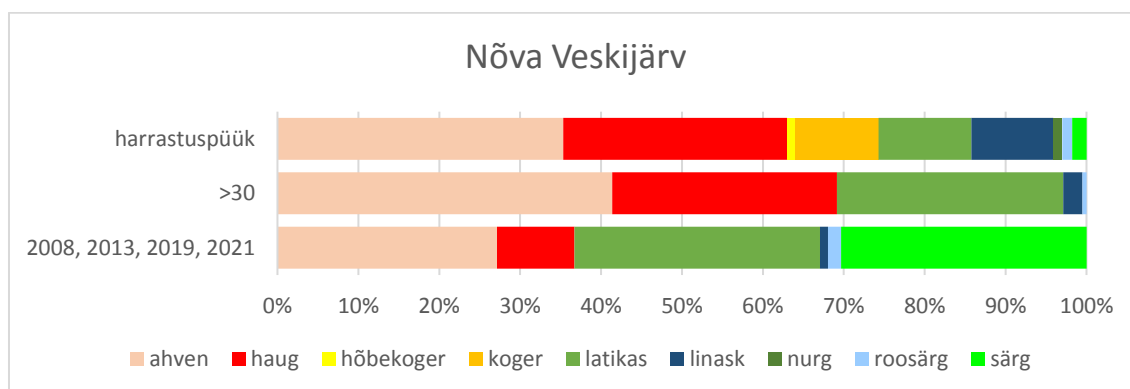

SOOJÄRVED

Läänemaa Suursoo maastikukaitsealal asuv **Nõva Veskijärv** külgneb küll sooga, kuid on samas ümbritsetud männimetsaga ja on ühenduses Veskijõe kaudu merega. Järvele on hea juurdepääs, kaldal asuvad RMK lõkkeplatsid, kergemat veesõidukit on lihtne vette lasta. Veskijärve on

aegade jooksul tulutult asustatud angerjat ja koha, samas püütakse siit põhiliselt ikkagi haugi ja ahvenat. Meie oleme teaduspüükidega tabanud tüüpilisi väikejärvede kalaliike – ahvenat, haugi, latikat, linaskit, roosärge ja särge. Varem on püütud ka üksikuid viidikaid. Eriti esinduslikke liigi esindajaid me Veski järvest tabanud ei ole – suurim ahven oli 38 cm pikk, suurim latikas 34 cm ja suurim särge 23 cm. Haugi kui olulise püügikala arvukus on olnud vahelduv, samas on sellel järvel ka üsna märkimisväärne õngepüügisurve. Harrastuslike nakkevõrgupüüdjate saagis on isegi kolm kalaliiki, milliseid meie Veski järvest püüdnud ei ole. Hõbekoger, kelle olemasolu võib kinnitada ühendust merega, kus hõbekoger eriti viimastel aastatel väga arvukas on olnud, soojärvedele omane koger ja nurg. Püügisurve ahvenale ja haugile ei ole harrastuspüüdjate saake arvestades nende liikide looduslikku taastumist kahjustanud. Veski järv omab rohkem tähtsust kauni loodusobjektina, aga tema kalanduslik osa jääb tahaplaanile.

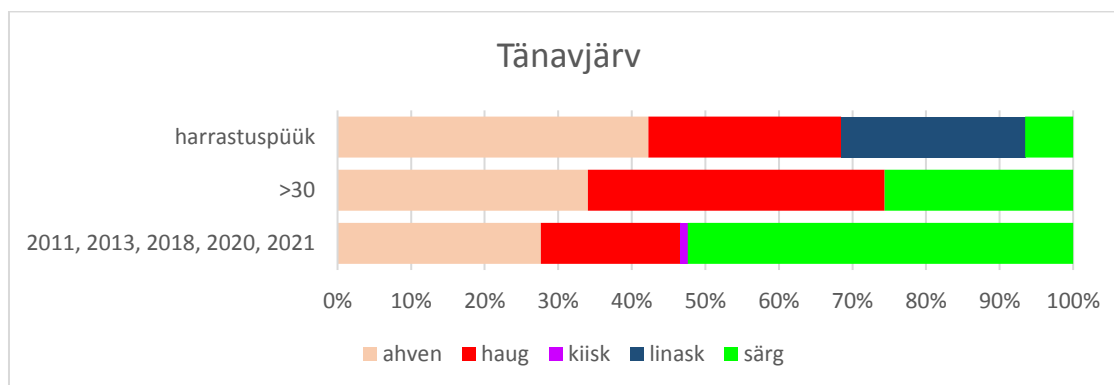
2020.a. püüti nakkevõrkudega Veski järvest 99 kg kala, sellest moodustas ahven 35 kg, haug 32 ja linask 16 kg. Aasta hiljem oli saak väiksem- 58 kg. Röövkalad (ahven ja haug) andsid sellest kokku 31 kg.

Tänavjärv on Loode-Eestis üks kalastajate lemmikpüügipaiku. Järvest on kirjandusallikatele toetudes ammustel aegadel püütud mitmekiloseid latikaid ja üle kilogrammi kaalunud ahvenaid. Tänapäeval püütakse aga siin eelkõige haugi ja ahvenat, lisaks neile kuulub Tänavjärve kalastikku ka veel särge, kiisk ja mudamaim. Latikas on Tänavjärvest ammu kadunud ja praegu on arvukaim liik on keskmise kasvukiirusega särge. Ihtüoloogide katsepüükidel nakkevõrguga püütud suurim ahven kaalus 816 g.

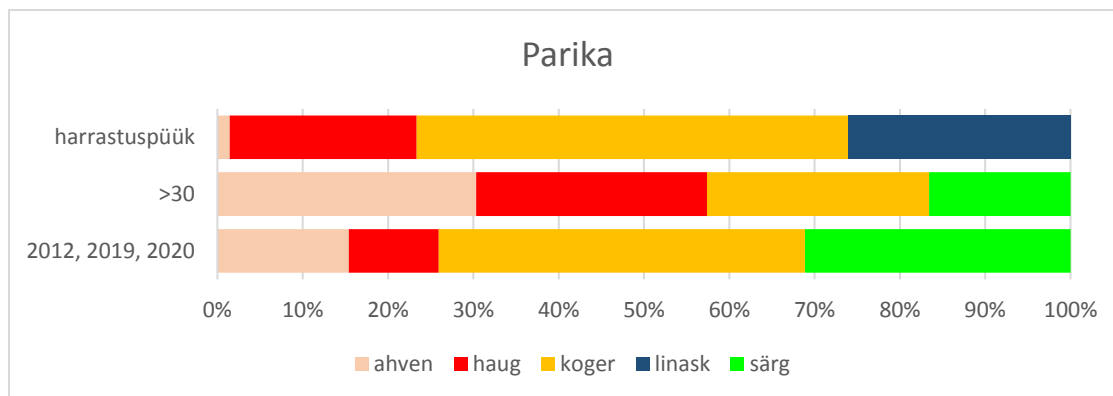
Praegu püütakse Tänavjärvest nakkevõrguga suvekuudel mõnikümmend kilo kala aastas. 2020.a. oli kogusaak 36 kg. Püügiandmetesse on märgitud aga ka 16 kg linaskit, keda

kalauurijad pole sellest järvest aastakümnete jooksul toimunud katsepüükidel kordagi tabanud. Praegu on selgusetu, kas on tegemist mingi eksitusega, kus see kalaliik on segamini aetud mõne teise liigiga või on siia sattunud teise väikejärve püügiandmed. Igatahes järgneval aastal (2021) linaskit ei ole Tānavjärvest enam püütud. Saagis on nüüd ahven, haug ja särk kogukaaluga 27 kg.

Viljandimaa põhjaosas asub tüüpiline tumedaveeline soojärv **Parika** järv. Sajandi jooksul on tema pindala pidevalt kahanenud ja see protsess jätkub. Kalastajatele on juurdepääs veele raskendatud ja ainsa juurdepääsutee läbitavus sõltub ilmastikust ja masina võimekusest. Kalasaagid on siin pigem tagasihoidlikud, kuid meiegi oleme sellest järvest püüdnud märkimisväärses suuruses isendeid. Liikidest oleme püüdnud järvest vaid ahvenat, haugi, kokre ja särge, kuid harrastuspüüdjate andmetel on järves ka märkimisväärne linaskikari. Parika järvest püütud kaladest on meie suurim 2019.a. tabatud 6 kg haug. Ahvenad on Parika järves pigem väikesed – meie suurim vaid 30 cm. Koger, mis harrastajate võrgusaagis on märkimisväärselt esikohal, on teaduspüügi saakides olnud vähearvukas, kuigi esindatud mitme põlvkonnaga.

Parika järvest püüti 2020.a suvekuudel nakkevõrkudega 59 kg kala. Soojärvedele omaselt andis parima saagi koger, keda püüti nakkevõrkudega 34 kg. Veel tabati haugi (16 kg) ja linaskit (7 kg). 2021.a. sai nakkevõrkudega Parika järvel püüda juuli-augustis. Suvekuude saak oli siis 24 kg ja parim saakkala linask, keda saadi 14.5 kg.

Meelva on kalavaene järv, mille tumedaveeline keskkond sobib elupaigana ahvenale ja kiisale. Lisaks neile on varasemalt asustatud järve haugi ja linaski maimusid, kuid edu see ei toonud. Ahvena erinevaid vanusrühmi oli järves 2013.a. püügi andmetel seitse, suurim tabatud isend kaalus 243 g.

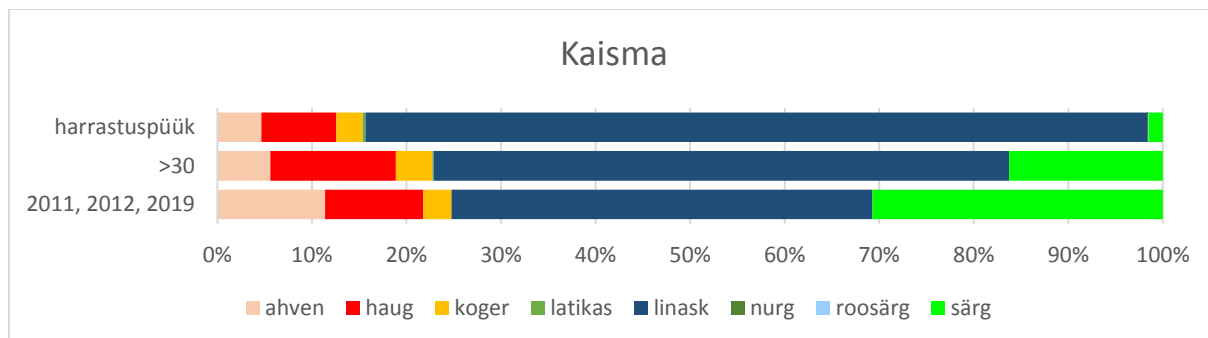
Meelva järvest püüti 2020 aasta oktoobris nakkevõrkudega 6 kg ahvenat. 2021.a. nakkevõrkudega Meelva järvel ei püütud.

LINASKIJÄRVED

Pärnumaa soostunud tasandikul asuv **Kaisma** järv on taimestikurikas ja tumedaveeline, koduks seitsmele kalaliigile, kuid kuulub Eesti mandriosa kolme olulisema linaskijärve hulka, kuigi õngemehed käivad siin pigem haugi püüdmas. Enamasti on saagis esinenud kuus linaski vanusrühma ja püügisuuruses isendeid on noorkaladest ohtramalt. Linaski arvukus järves on kõikunud, kuid meie viimase 2017.a. püügi alusel pigem tõusuteel. Meiegi suurim 3,1 kg massiga linask on püütud Kaisma järvest. Ka haug on alati saagis esindatud mitme isendiga ja kuigi meie oleme saanud enamasti kuni paarikiloseid haue, on suurim meie püütud haug Kaisma järvest 4,3 kg ja õnnelikuma käega õngitsejad on meilegi demonstreerinud äsja väljatõmmatud 9-kilost isendit. Nakkevõrkudega harrastuspüüdjad tõvadki järvest välja põhiliselt linaskit, samas järves arvukas särjekari jääb neist peaaegu puutumata. Ahvenakari on küll väiksearvuline, kuid saaki juhtuvad vahel ka kuni poolekilosid isendid.

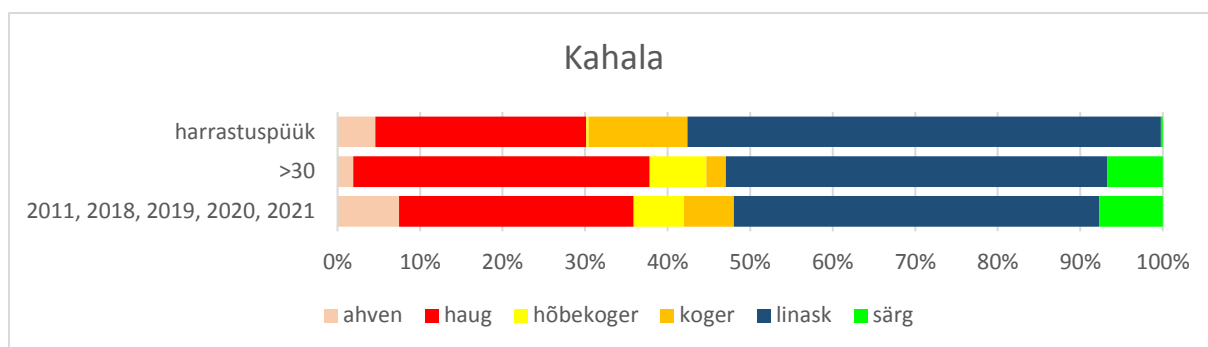
Kaisma järvest püüti 2020.a. 431 kg kala ja sellest moodustas linaski osakaal 75% ehk 327 kg. Teistest liikidest püüti röövkalu: haugi 54 kg ja ahvenat 32 kg. Soojaveelisel suvel, 2021.a., oli

Kaisma järve linaskisaak üle poole tonni: 529 kg, mis on seletatav selle kalaliigi aktiivsemale liikumisele kuumal suvel. Kogusaagist (604 kg) moodustas linask 87,5%. Teistest kaladest püüti haugi 28 kg ja kokre 22 kg.

Kahala järve kalastikku kujundavad iga-aastane veeseis ja talvine ummuksisse jäämine. Ajalugu on näidanud, et vähemalt korra dekaadi jooksul sureb talviti enamus Kahala kaladest. Sellele madalale järvele omased kalad on koger, hõbekoger, linask, haug, ahven, särg ja mudamaim, kellest kolm esimest liiki suudavad ilmastikuolusid talviti paremini taluda. Katsepüükide suurimad tabatud kalad on hõbekoger (kehamass 1827 g) ja linask (1395 g). Juhul kui valitsevad soojemad talved õnnestub ka haugil Kahala järves suuremaks kasvada, kalaseirel oleme püüdnud siit 3,6 kg emaskala. Koger jääb arvukuselt ja kaalult Kahalas hõbekogrele alla: suurim katsepüügil tabatud koger kaalus 875 g. Kahala järvel püüavad ka kalurid mõrdadega, kogusaagiks 2018.a jäi 770 kg. Peamine püügikala oli siis linask 563 kg, lisaks püüti veel haugi ja hõbekokre. 2021.a. oli kutselise kalapüügi tulemus Kahala järvel väiksem – püüti 256 kg kala, millest olulisemad oli linask ja haug (saak vastavalt 141 ja 64 kg). Kutselisel kalapüügil saadi ka hõbekokre 24 kg.

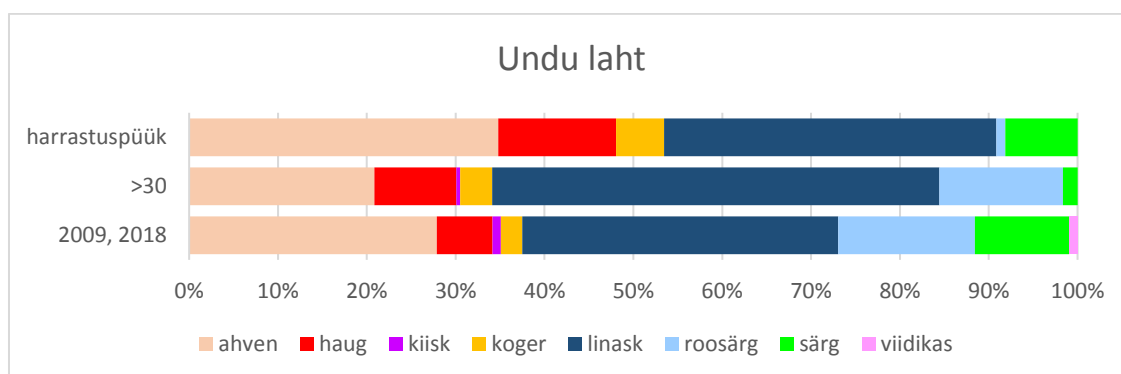
Harrastuspüügi kogumaht nakkevõrkudega püüdes on Kahala järvel ligikaudu samasugune kui kutselisel püügil. Kui 2020.a. püüti kokku 147 kg kala, siis aasta hiljem 248 kg kala. Paremad püügikuud on siin august ja september. 2021.a. hilissuvel püüti järvest kõige rohkem linaskit (157 kg), teistest kalaliikidest aga haugi (51 kg) ja kokre (26 kg).

Liivi lahest Kiudu lõpu põhjaosas merest tammiga eraldatud **Undu laht** on madal, kivise-mudase põhjaga, vähese läbivooluga, kaladele suurepärane elupaik. Meie teaduslikes katsepüükides on esinenud kaheksat liiki kalu, nende hulgas arvukamalt ahvenat ja roosärge, kellele järgnesid särk ja linask, mõnevõrra vähem püüdsime kokre, kiiska ja viidikat. Undu lahes püüdsid 2018.a. välitöödel rikkaliku 16 kg raskuse linaskisaagi ø 75 mm silmasuurusega võrgud. Haug on Undu lahes arvukas, teda esindavad mitmed tugevad põlvkonnad. Suurim, 3,9 kg kaalunud haug tabati samuti ø 75 mm silmasuuruse võrguga. Hästi saab kalastada ka nakkevõrkudega silmasuuruste vahemikus ø 30 - 45 mm, siis tabatakse edukalt ahvenat. Harrastuspüüdjate püügieelistus sellel veekogul on võrdselt ahven ja linask ja haug jääb alles kolmandale kohale.

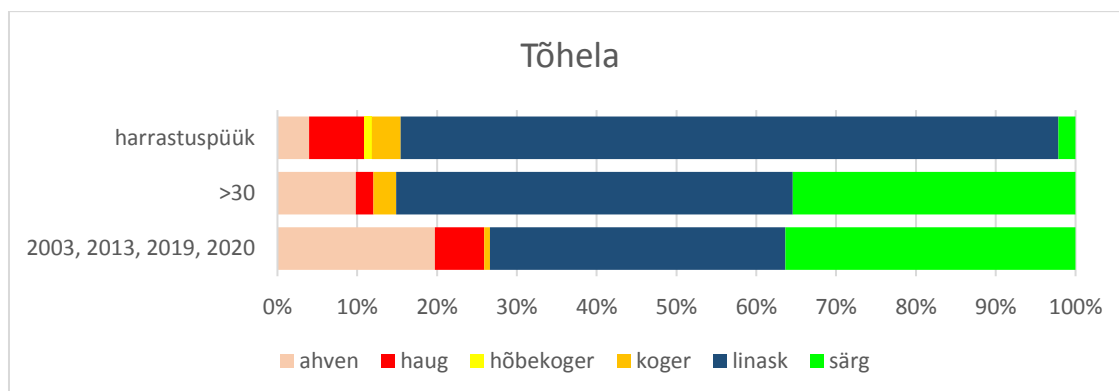
2020.a. harrastuspüügil nakkevõrkudega said hobikalamehed Undu lahest püüdes kogusaagiks 248 kg kala. Ligikaudu poole saagist andis ahven 115 kg, teistest liikidest püüti haugi 45 kg ja linaskit 36 kg. Undu laht on üks vähestest väikejärvedest, kus saagis on registreeritud ka särge. Teda püüti siit 2020.a. 30 kg.

2021.a. moodustas kuumal suvel püüdes linask kolmveerandi kõigist püütud kaladest. Teda püüti 111 kg. Lisaks püüti siis Undu lahest ka vähesel määral ahvenat (21 kg) ja haugi (7 kg).

Madalaveelise **Tõhela järve** veetasel on möödunud sajandil mitu korda alandatud ja see on muutnud oluliselt tema kalastikku. Eelmisel aastasajal valitses kalastikus latikas, kes nüüdseks on kadunud ja järv muutunud tüüpiliseks linaski –kogre järveks. Teistest liikidest elutseb Tõhela järves veel haug, ahven, särg, kiisk, mudamaim, hõbekoger ja viidikas. Katsepüükidel Tõhela järvest tabatud suurim linask kaalus 1986 g. Juulist oktoobrini püüavad harrastuskalastajad Tõhelal ka nakkevõrkudega ja peamiselt püütakse linaskit ja haugi.

Tõhela järv oli ja on Eesti üks parimaid linaskijärvesid. Nakkevõrkudega püütakse seda liiki igal aastal üle paarisaja kilogrammi. 2020.a. moodustas järvest väljapüütud linask kogusaagist ligi 80 % (241 kg linaskit 302 kg kogusaagi juures), aasta hiljem isegi 84 % (280 kg 332 kg kogusaagi juures). Haugi püüti teise liigina nakkevõrkudega mõlemal aastal paarkümmend kilogrammi, saagis olid veel üksikud kogred ja hõbekogred.

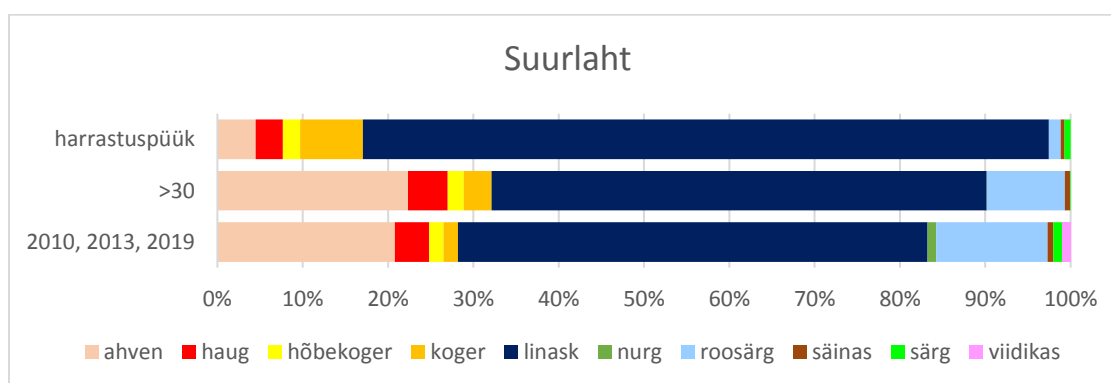

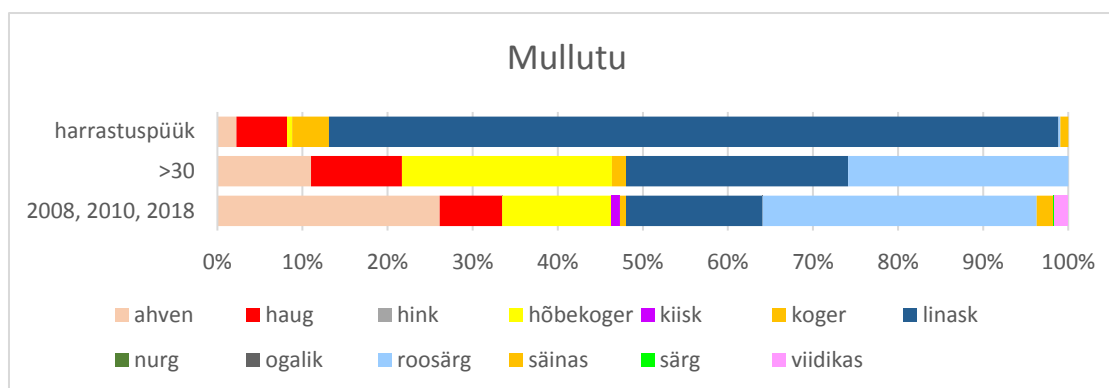
Mullutu ja **Suurlaht** on madalaveeline, omavahel kanaliga ühendatud, kaksikjärv. Mullutu on omakorda Nasva jõe kaudu ühenduses merega. Järvedevahelist kanalit süvendati mõned aastad tagasi ja praegu on kaladel vaba läbipääs mõlemas suunas. Suure akvatooriumiga lahtedes on kalastik liigirikas: Mullutus on katsepüükidel tabatud 14 ja Suurlahes 11 liiki kalu. Mõlemas veekogus elavad ahven, haug, hõbekoger, kiisk, linask, mudamaim, roosärg, säinas ja viidikas. Lisaks oleme Mullutust püüdnud nurgu, ogalikku ja hinku. Mõlema lahe arvukaim liik praegusel ajal on ahven. Mullutus leiab paremaid elupaiku säinas, taimestikurikkamas Suurlahes on paremad kohad haugi- ja linaskipüügiks. Mullutu lahest õnnestub suuri kalu püüda harvemini kui Suurlahest. Nii on Mullutust püütud kalaseire suurim saakloom 2081 g raskune hõbekoger, seevastu Suurlahest püütud haug kaalus 5560 g, linask aga 2162 g. Ahven kasvab Mullutus paremini kui Suurlahes ja suured säinad on tavaliselt mõlemast lahest püütuna 800 g

raskused. Mullutu Suurlaht on Eesti sisevete olulisemaid kalapüügiveekogusid. Mullutu lahel püüavad kalurid mõrdadega ja lisaks saavad hobikalamehed kasutada mõlemal veekogul ka nakkevõrke. Kutselise kalapüügi kogusaak oli Mullutu lahel 2018.aastal 8,58 t, kui mõrdadega püüti peamiselt ahvenat 3,37 t, säinast 2,37 t ja linaskit 1,52 t. Mullutu haugisaak ulatus samal ajal 660 kg. Samas suurusjärgus on väljapüügid ka praegusel ajal. 2021.a. püüti Mullutust kokku kutse kalapüügi vahenditega 8,92 t kala. Sellest saagist andis ahven 3,3 t, linask 1,9 t ja säinas 1,2 t. Röövkaladest püüti siis ka haugi: kokku 700 kg. Suure koguse lisaks kaluritele püüavad õngpüünistega veel harrastuskalastajad, eelistades haugi, linaskit ja ahvenat. Kaitsmaks varusid ja kevadel kudevaid liike kudemisajal, on kehtestatud Mullutul ja viimastel aastatel ka Suurlahel kalapüügikeeld alates 1.maist kuni 30.juunini.

Suurlahel kalastavad hobikalamehed püüavad aastast siit ligikaudu tonni erinevat liiki kalu. 2020.a. püüti välja 916 kg ja siis oli nakkevõrkudes ülisuur dominantliik linask, kelle saak oli 736 kg. Teistest liikidest tabati veel kokre (saak 72 kg) ja haugi (42 kg). Parimaks püügikuuks osutus august, mil püüti nädalaste lubadega kokku 311 kg kala.

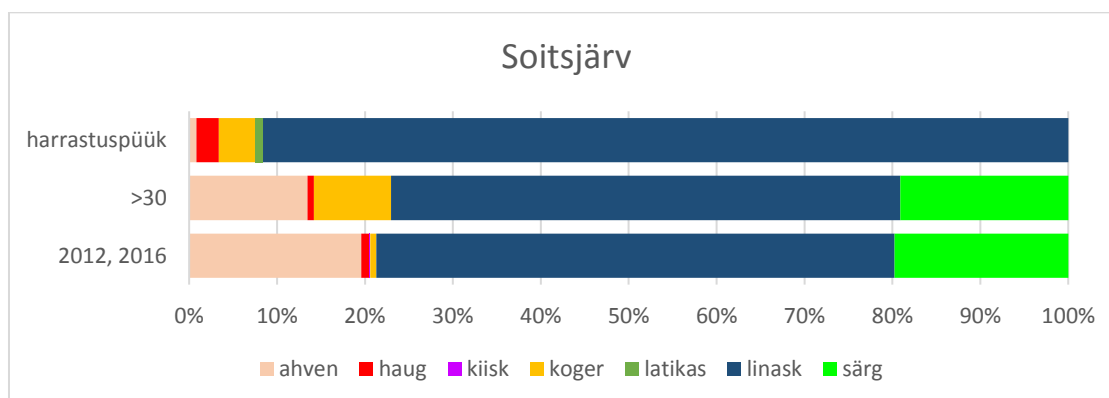
2021.a saadi võrgupüügil Suurlahest 1221 kg kala, mis on sellelaadne rekord kuigi uurimuses vaadeldud järvede lõikes. Suures enamuses püüti siis jälle linaskit, kes andis 80 % kogusaagist. Linaskile lisaks püüti veidi kokre (85 kg), ahvenat (63 kg) ja hõbekokre (31 kg). Parim püügikuu suurlahel võrkudega püügiks oli jällegi august kui järvest püüti nakkevõrkudega 598 kg kala.

Soitsjärve veetaseme korduvad langetamised on kahandanud tema kalanduslikku väärtust ja liigirikkust. Viimastel katsepüükidel on nakkevõrkudega siit tabatud ahvenat ja särge, kes on ka järve kõige arvukamad liigid. Heas seisundis ja arvukas oli 2016.a. Soitsjärve linaskipopulatsioon, kus on tavalised 800-1200 g raskused isendid. Teistest liikidest püüti kalaseirel veel haugi, kiiska ja kokre. Kalastajatele pakub Soitsjärv haugi-ja linaskipüügirõõmu, kuid juurdepääs avaveele läbi tiheda taimestikuvööndi on raskendatud. Juulist oktoobrini saab harrastuskalastaja Soitsjärvel kalastuskaardiga püüda ka nakkevõrkudega.

Paraku näitavad püügitulemused, et nakkevõrkudega püüdes on Soitsjärve saagid väga kasinad. 2022.a. püüti 51 kg kala, aasta hiljem aga 68 kg. Parim püügikuu on september. Ainus arvestatav kalaliik võrgupüügil on linask.

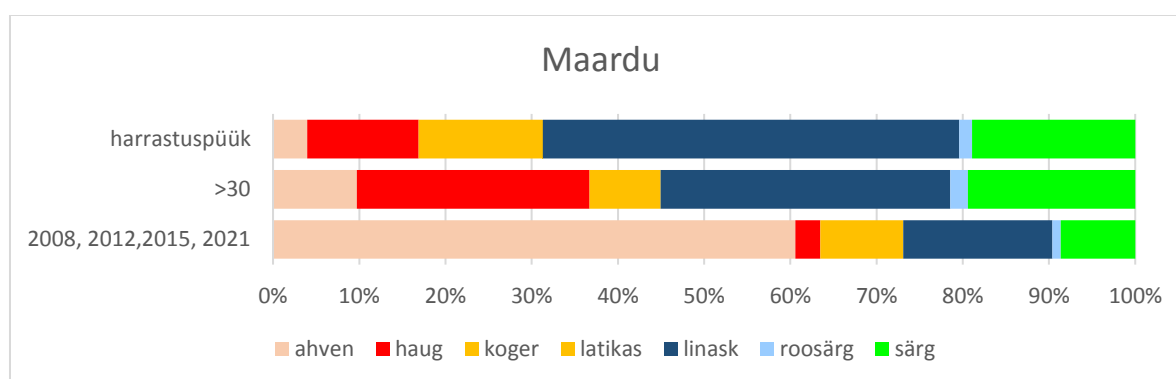

Maardu järve möödunud sajandi keskel sisse toodud hõbekoger valitses siin röövkalade vähesuse tõttu aastaid. Lisaks on sellesse kirju ajalooga veekogusse toodud ka kokre, karpkala ja kuldsäinast. Viimasel seirepüügil 2015.a. said kalauurijad nakkevõrkudega järvest kätte kuute liiki kalu. Maardu järves valitseb praegusel ajal hõbekogre asemel särg, kellele lisandub haug ja ahven. Lisaks neile püüti veel kokre, roosärge ja luukaritsat. Hõbekokre saagis ei

olnudki, aga suurim koger kaalus 1363 g. Linna lähedus meelitab Maardu järvele hulgaliselt kalastajaid, kuid vaatamata suurele püügikoormusele on röövkalu piisavalt ning viimasel püügil tabatud haugidest suurima kehamass ulatus 3434 grammini. Määrdu järvel püüavad harrastuskalastajad ka nakkevõrkudega juulist novembrini, igakuiselt nelja püügiloaga.

2020.a. püüti Maardu järvest üle tonni kala. Nakkevõrkude kogusaagist (1025 kg) moodustas peamise osa linask (561 kg), kellele järgnesid üllatuslikult särg (192 kg), haug (110 kg) ja koger (88 kg). Parimaks püügikuuks osutus sellel aastal september.

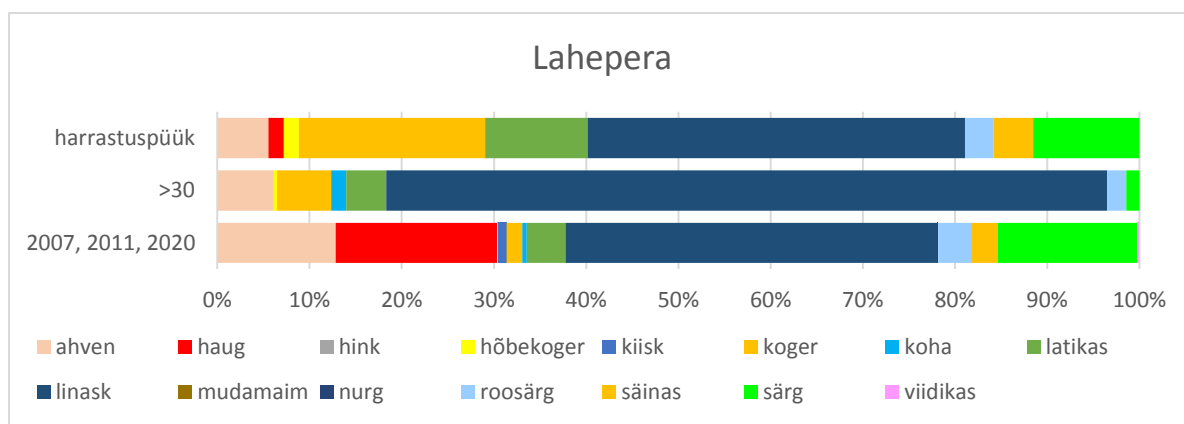
2021.a. kogusaak vähenes veidi, kui Maardu järvest püüti 907 kg kala. Linaski püüti 372 kg, teiste liikide osakaalud saagis sarnanesid eelneva aasta nakkevõrgupüügi tulemustele.

Lahepera järv on kalanduslikult oluline Peipsi järvest siia rändavate kalade kudemiskoht ja noorte kalade kasvuala. Veekogu liigirikkus sõltub Lahe jõe veetasemest ja läbipääsu avatusest. Lahepera järv, mudarikka põhjaga endine Peipsi laht, jääb talviti aeg-ajalt ummuksisse, mistõttu kalastik kas osaliselt või täielikult hukkub ja hiljem täieneb Peipsist tulijate arvelt. Väga liigirikka veekogu katsepüükidel on viimastel aastatel nakkevõrkudega püüdes saagis olnud ahven, haug, särg, latikas, linask, roosärg, nurg, säinas, kiisk, koha, hõbekoger, koger, mudamaim ja viidikas. Kalade kudemisrahu tagamiseks on Lahepera järves ja Lahe jões 1.-25.maini kalapüük keelatud.

2020.a. püüti Lahepera järvest 166 kg kala. Edukamalt tabatud liigid oli linask ja koger (48 ja 45 kg), latikat püüti 24 kg. Püük toimus suvekuudel ja saagis puudus haug.

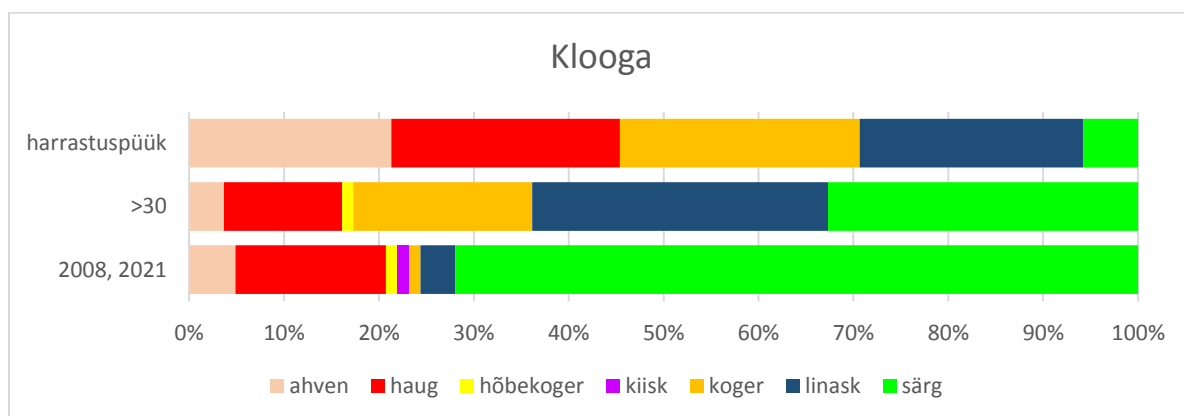
2021.a. oli kogusaak eelneva aastaga võrreldes poole väiksem. Kogusaagist (78 kg) andis linask 52 kg. Täiendavalt püüti veel haugi, latikat, kokre ja hõbekokre, neist igaühte vaid mõned kilogrammid.

Madalaveelise **Klooga järve** ihtüotsönoosis on katsepüükide andmetel 8 kalaliiki. Kalanduslikult ei oma järv olulist tähtsust, kuigi harrastajad võivad siin püüda ka nakkevõrkudega juulist novembrini. Kuigi Klooga järv sobiks elupaigana paremini kogrele ja linaskile on arvukamad liigid meie väikejärvedele tüüpiliselt ahven ja särg. Lisaks eelnimetatuile kuuluvad kalastikku veel haug, kiisk, hõbekoger ja luukarits. Klooga järve kalastik kannatab madalaveelistel aastatel mõnikord ummuksisse jäämise tõttu ja seepärast on suurte kalade arvukus siin väike.

2020.a. püüti Klooga järvest 272 kg kala. Saagis puudus domineeriv kalaliik kui nii haugi, linaskit ja ahvenat püüti igat liiki 65 kg. Kloogast püütud kogresaak ulatus poolesaja kilogrammini.

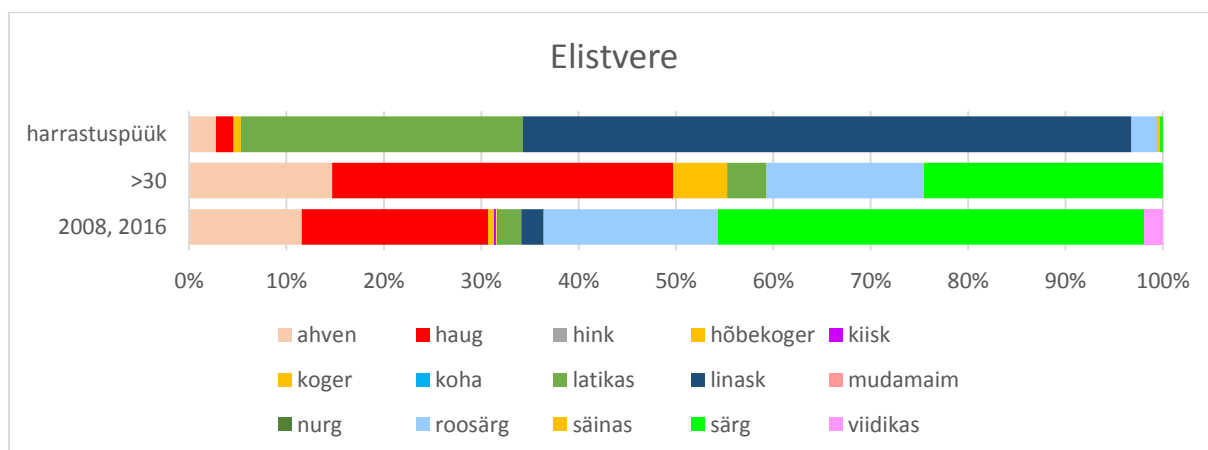
2021.a oli nakkevõrguga tabatud kalade kogukaal 223 kg. Tabeli tipus oli Klooga järve püükides sellel aastal koger, keda saadi 76 kg, lisaks püüti veel 54 kg haugi, 49 kg linaskit ja 40 kg ahvenat. Kuna Klooga järv on hästi madal ja nakkevõrkudega püüdes ei ole piisavalt sügavamaid alasid, kuhu võrke paigutada, vähendati tänavu veekogus püügile lubatud võrkude piirarvu, tagamaks püüdjatele paremaid tingimusi.

Elistvere järve kalastik ühena Vooremaa järvedest on väga liigirikas. Selles tüüpilises haugilatikajärves on katsepüükidel kalauurijate püünistesse jäänud lisaks veel ahven, kiisk, koger, linask, nurg, roosärg ja särg. Väiksema mõõtmatega liikidest on saagis olnud korduvalt hink, viidikas ja mudamaim. 2016.a. suvel tabasime siit ka hõbekoger ja samasuvisse koha. Kirjandusallikad mainivad, et varem on Elistvere järves elutsenud veel säinas, luukarits, vingerjas ja turb, samuti püütud ka angerjat. Rikkalik taimestik sobib hea elupaigana eriti haugile ja linaskile. 2018.a püüdsid kutselised kalurid Elistvere järvest nakkevõrkudega haugi, latikat ja linaskit kokku 67 kg. 2021.a püüdsid kutselised kalamehed Elistvere järvest 180 kg kala. Peamine saakkala oli latikas, keda püüti 100 kg, järgnesid linask 56 kg ja haug 21 kg. Lisaks püüvad harrastuskalamehed siin juulist oktoobrini nelja võrgupüügiloaga. Kalade arvukuselt on Elistvere järves domineerivad roosärg ja särg. Põhilistest püügikaladest on Elistverest 2008.a. katsepüügil tabatud suurim haug kaalunud 7,62 kg, suurim linask veidi alla kilogrammi ja latikas 738 g.

2020.a. püüti harrastuslike nakkevõrkudega Elistvere järvest 296 kg kala. Saak jagunes peamiselt kahe liigi vahel: linaskit püüti 168 kg, latikat 99 kg. Teiste liikide osakaal saagis oli marginaalne.

2021.a. vähenes Elistvere järvest nakkevõrkudega püütud kalade kogusaak 121 kilogrammini. Peamine kala saagis oli linask, keda püüti võrkudega 93 kg, latikat tabati 22 kg.

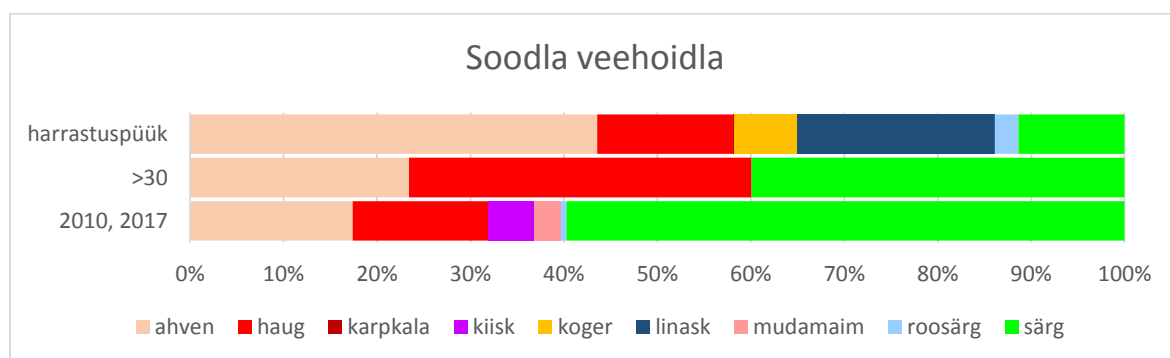

Tehisveekogud

Pikk ja ülesvoolu ahenevalt looklev järsult süvenevate kallastega Soodla jõe alamjooksul paiknev **Soodla veehoidla** on suurepäraseks elupaigaks ahvenale ja särjele. Kuigi kalaliike oleme siit katsepüükidel püüdnud vaid kuus on veekogu ihtüotsönoosis valitsevad ahven, särg ja haug olnud püügis kindlad dominandid. Kui meie saakides on leidunud veel kiiska, mudamaimu ja mõned roosärjed, siis harrastuskalurite nakkevõrkudesse on sattunud veel karpkala, kokre ja linaskit, millistele selles veehoidlas sobivat elupaika ei oskagi nagu leida. Nii harrastus- kui kutselised kalurid ongi püüdnud Soodla veehoidlast põhiliselt ahvenat, keda on võimalik tabada võrkudega, mille silmasuurus jääb väiksemaks kui $\varnothing$ 55 mm. Haugi arvukus on Soodla veehoidlas kõikunud üles – alla ning viimase teadusliku seirepüügi ajal 2017.a. oli haugi osakaal saagis väike. 2021.a. püüdsid kutselised kalamehed Soodla veehoidlast 362 kg kala, millest ahven andis 172 kg, haug 90 kg ja linask 42 kg.

Harrastuskalapüük veehoidlast andis 2020.a. kogusaagiks 276 kg kala. Võrkudega püüti siis 119 kg ahvenat, 80 kg linaski ja 25 kg kokre. Aasta hiljem ulatus püütud kalade kogus 304 kg. Siis oli peamine püügikala ahven, keda saadi 133 kg, haugi püüti 63 kg ja linaskit 43 kg. Veehoidlal kalastamiseks sobivaim kuu oli august.

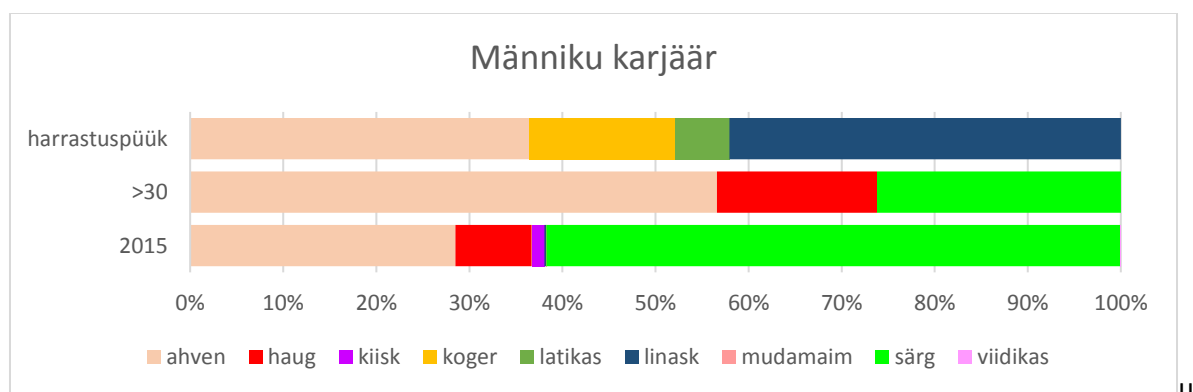
Veehoidlas oli kuni tänavuse suveni arvestatav ja arvukas haugikari, keda esindas neli tugevat põlvkonda. 2022.a. jäi Tallinna Vesi veehaardepiirkonnas asuv Soodla veehoidla kuivale ja praegu ei ole teada kuidas see mõjutab kalade käekäiku ja kalapüüki lähimas tulevikus.

Tallinnas Nõmme linnaosa servas asuv veega täitunud **Männiku liivakarjäär** kuulub Tallinna linna pinnaveesüsteemi joogiveehaardesse, kuid on samas linnaelanikele populaarne puhkeala. Teaduspüügi kogusaagis oli seitse kalaliiki – ahven, haug, kiisk, linask, mudamaim, särg ja viidikas, kuid harrastuspüüdjad on karjäärist püüdnud lisaks karpkala, kokre ja linaskit.

Linask ongi viimasel kahel aastal olnud harrastuslike nakkevõrgupüüdjate lemmiksaagiks sellest järvest. Samas meie saakides on olnud arvukaimaks ja suurima biomassiga liigiks hoopis särk, kelle suurim esindaja oli küll vaid 28 cm pikkune. Küll aga kasvab järves aarvukus on järves tagasihoidlik ning harrastuspüüdjad pole haugi Männiku karjäärist viimastel aastatel püüdnud. Suurim silmasuurus, mis Männiku karjääri seirepüügil saaki andis oli ø50 mm.

Nakkevõrkudega harrastuslik kalapüük on Männiku karjääris praegusel ajal marginaalne. Juulis 2020 püüti siit 17 kg kala (10 kg linaskit ja 7 kg ahvenat). 2021.a. tabati võrgupüügil küll 26 kg kala, kui saagis esines ahven, linask, koger ja latikas. Sellise saagikuse juures võiks kaaluda kas tulevikus peaks Männiku karjääris nakkevõrkudega kala püüdma ja teha vastav otsus.

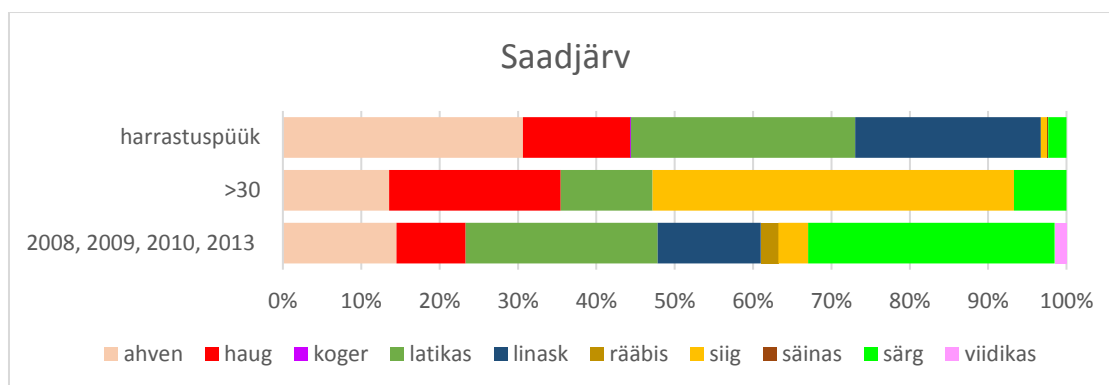
SHAJÄRV - Saadjärv

Saadjärv tänu oma morfomeetriaale, sügavusele ja põhjakihtideni ulatuva kaladele piisavale hapnikuvarule, on unikaalne meie teiste veekogude hulgas, meenutades Skandinaavia järvi, sest võimaldab siin tänaseni elutseda kahel meie mageveelisel siiglasel: peipsi siial ja rääbisel. Nende liikide arvukus on küll tugevasti langenud (2002.a. augustis hävis pool rääbisepopulatsioonist veeõitsengu tagajärjel), kuid nad püsivad stabiilselt rahuldaval tasemel püükides. Saadjärve liigirikkasse kalastikku kuuluvad lisaks siiglastele veel ahven, angerjas, haug, kiisk, latikas, linask, luts, linask, säinas, särk ja viidikas. Varasemalt on teada ka, et järves elutseb ka koger, hink, vingerjas, mudamaim, võldas ja luukarits. Möödunud sajandil asustati järve lisaks siiale ja rääbisele ka vikerforelli, sevani ramulit, säinast ja koha, kuid erilise eduta. Kohale ei sobi ilmselt Saadjärve vee suur läbipaistvus. Viimastel aastatel täiendatakse pidevalt

järve angerjavaru. 2018.a. püüdsid kalurid Saadjärvest kokku 1838 kg kala, sellele lisandub harrastuskalastajate saagiosa. Rikkalikuma saagi andis Saadjärves haug ja linask, keda saadi vastavalt 369 ja 364 kg. Veel püüdsid kutselised kalamehed angerjat 272 kg ja ahvenat 212 kg. Rääbist püütakse Saadjärves võrkudega süvaveest vaid juulis ning tema saagi kogukaal oli 272 kg. Peipsi siiga jäi võrkudesse nii suvel kui talvel (kogusaak 60 kg). Harrastuspüüdjad on samuti Saadjärvel edukalt kalastanud: arvatavasti järve senini suurima kala-haugi- püüdis N. Smirnov 2012.a märtsis jää alt unnaga. Rekordhaug oli 124 cm pikkune ja kaalus 16,21 kg. Allveepüügivõistlustel on kütitud üle kilogrammi raskuseid angerjaid, neist teadaolevalt suurima kaal ulatus 1320 g. Eesti väikejärvede suurimad latikad elavad Saadjärves, kuid neid ei ole üldse kerge tabada. Kalaseirel oli 2009.a. kudemisperioodi järgselt Luigelahe piirkonnast püütud emase latika kehamass 5020 g. Saadjärve rääbis on kehakujult sihvakas ja hea kasvukiirusega (suurim isend kaalus 110 g), peipsi siiga aga saab paremini püüda Suurjärve kaldanõlvalt hilissuvel. Viimaste Saadjärve katsepüükide suurim peipsi siig andis kaalul näiduks 893 g.

2021.a. püüdsid kalurid Saadjärvest kokku 1,8 t kala. Hea saagi andsid linask (453 kg), angerjas (425 kg), haug (270 kg), latikas (203 kg) ja ahven (151 kg). Siiglastest püüti peipsi siiga 32 kg ja rääbist vaid 4 kg.

Harrastuslikul nakkevõrkudega kalapüügil püüti Saadjärvest 2020.a. 1018 kg kala. Neli olulisemat püügikala olid siis ahven (kogusaak 357 kg), latikas (287 kg), linask (232 kg) ja haug (117 kg). Aasta hiljem, 2021.a. oli Saadjärvest püütud saak peaaegu poole väiksem (kokku tabati nakkevõrkudega 594 kg kala). Lepiskalu püüti selle aastal järvest rohkem (latikat 173 kg ja linaskit 149 kg) kui röövkalu (ahvena kogusaak oli 136 kg ja haugil 103 kg). Harrastuspüüdjate võrkudesse jäi ka 13.5 kg peipsi siiga.

Nakkevõrkudega talvine kalapüük väikejärvedel

2020.a. jaanuaris ja veebruaris püüti nakkevõrkudega seitsmel väikejärvel: Aherul, Saadjärvel, Tamulal, Vagulal, Veisjärvel, Õisul ja Ähijärvel. Lubade jaotus võimaldanuks püüda kokku 14 veekogul. Mitmel järvel, kuhu lube oli taotletud kaheks kuuks, püüti vaid ühel kalendrikuul. Mõlemal talvekuul – nii jaanuaris kui veebruaris püüti **Saadjärvel, Tamulal, Vagulal ja Õisul**. Talipüügil oli kasutusel 146 7-päevast luba, millega püüti 11 kalaliiki kogusaagiga **698,5 kg**. **Haug** oli saagiks kõigil seitsmel järvel. Teda püüti keskmiselt 33,2 kg/ kuus järve kohta. **Latikat** püüti (keskmiselt 10 kg järve kohta kuus) kuuel järvel, **ahvenat** (keskmiselt 3,9 kg kuus järve kohta) ja **koha** (21,4 kg kuus järve kohta) viiel järvel. **Linask** (keskmiselt 5,6 kg järve kohta kuus) oli talvekuudel saagis vaid Aheru, Tamula ja Õisu püükides. Liikideks, keda püüti talvehooajal vaid ühest järvest olid veel peale kogre veel turb (Tamula), roosärg (Ähijärv) ja karpkala (Vagula). Särge püüti kolmest (Tamula, Vagula ja Ähijärv) ning säinast vaid Vagula ja Tamula järvest. 2020.a. talvekuudel harrastuslike kalapüüdjate poolt enim liikide saagid olid: haug – 365 kg, koha – 171 kg ja latikas - 80 kg. Ahvenat püüti vaid 31 kg ja linaskit 28 kg.

Ühe püügiloa kohta oli 2020.a. kahe esimese kalendrikuu keskmine saak 4,8 kg, liigiti oli saak järgmine:

lube	Haug	Roosärg	Turb	Latikas	Koger	Karpkala	Säinas	Ahven	Koha	Särg	Linask
146	2,5	0,003	0,006	0,5	0,01	0,07	0,02	0,2	1,2	0,04	0,19

2020.a. detsembris oli võimalik harrastusliku nakkevõrguga harrastuskalastajal püüda 12 järvel (196 luba), kuid püük toimus neist vaid pooltel – Aherul, Karujärvel, Suurlahel, Tamulal, Vagulal ja Õisul (kokku 112 luba), kasutamata (saagita) jäi 84 luba.

Saagis oli seitse kalaliiki: haug (kõik järved, keskmiselt 10 kg järve kohta), linask (4 järve, keskmiselt 4 kg järve kohta), latikas (3 järve, keskmiselt 15 kg järve kohta), koha (3 järve, keskmiselt 15 kg järve kohta). Tamula järvest püüti karpkala (14,5 kg). Ahvenat püüti 3 järvest ja saak oli detsembris keskmiselt 2,9 kg järve kohta). Keskmiselt püüti ühest järvest 2020.a. detsembris 31,2 kg kala.

Ühe püügiloa kohta oli 2020.a. detsembris keskmine saak 1,67 kg, mis kalaliikide kaupa jagunes järgmiselt:

lube	Haug	Latikas	Karpkala	Ahven	Koha	Särg	Linask
112	0,52	0,40	0,13	0,08	0,39	0,01	0,14

2021.a talvel oli võimalus aasta esimestel kuudel – jaanuaris ja veebruaris püüda jällegi 14 järvel kokku 365 loaga. Harrastuslik nakkevõrgupüük toimus aga neist kuuel, aasta varasemaga võrreldes ei püütud Veisjärvel.

Talipüügi kogusaagiks 2021.a jaanuaris-veebruaris kujunes 304 kg ehk 27,6 kg järve kohta kuus. Nagu aasta varem püüti kõige rohkem haugi – 133,2 kg (keskmiselt 12,1 kg järve kohta kuus), järgnesid koha – 71 kg (11,9 kg järve kohta kuus) ja latikas 63,7 kg (keskmiselt 9,1 kg järve kohta kuus). Ahvenat püüti vaid 21,7 kg (keskmiselt 4,3 kg järve kohta kuus) ja linaskit 9,6 kg (keskmiselt 1,9 kg järve kohta kuus). Vaid ühest järvest püüti neil kuudel peipsi siiga (1,5 kg) Saadjärvest ning nurgu (0,3 kg), kokre (0,8 kg), säinast (1,4 kg) ja särge (0,35 kg) Tamulast.

Loa kohta oli 2021.a. jaanuaris-veebruaris keskmine saak 2,0 kg, mis jagunes liigiti:

lube	Haug	Peipsi siig	Nurg	Latikas	Koger	Säinas	Ahven	Koha	Särg	Linask
150	0,89	0,01	0,002	0,42	0,005	0,01	0,14	0,48	0,002	0,06

2021.a. detsembris oli võimalik püüga 12 järvel kokku 181 loaga. Püük, kus märgiti saaki toimus neljal veekogul. Kalaliike püüti vaid viis: kolmest järvest haugi 30 kg (10 kg järve kohta), lisaks kahest järvest latikat 15,2 kg (7,6 kg järve kohta), koha 5,6 kg (2,8 kg järve kohta) ja linaskit 5,0 kg (2,5 kg järve kohta). Eelnevatele lisaks püüti Vagula järvest 9 kg karpkala.

Loa kohta püüti 2021.a. detsembris 1,0 kg, mis jagunes liigiti:

lube	Haug	Latikas	Karpkala	Koha	Linask
65	0,46	0,23	0,14	0,09	0,09

Harrastuskalapüük põhjaõngejadadega

Põhjaõngedega ehk põhjaõngejadadega püütakse järvedest eelkõige angerjat. Teaduslikel katsepüükidel oleme saanud erinevatest veekogudest põhjaõnge püüdes ka ahvenat, särge, latikat, linaskit kokre ja kiiska. Põhjaõngepüük toimub 1. märtsist 31. oktoobrini, kuid suurem osa lubadest ostetakse puukis maist kuni septembrini. Püük on lubatud praegusel ajal 64 järvel ja 3 jõel, luba kehtib nii nagu ka harrastuslikul nakkevõrkudega püügil seitsmel järjestikusel päeval. Meie sisevetes püütakse alljärgnevas nimestikus esitatud veekogudel:

Jõgeva maakonnas: Kuremaa järvel;

Põlva maakonnas: Meelva järvel, Jõksi järvel, Kooraste Suurjärvel, Valgjärvel, Piigandi järvel, Erastvere järvel, Kiidjärvel, Tilsi Kõrbjärvel, Tilsi Pikkjärvel, Uiakatsi järvel, Mudsina järvel ning Räpina, Leevaku, Leevijõe ja Põlva paisjärvel;

Pärnu maakonnas: Ermistu järvel ja Kaisma järvel;

Saare maakonnas: Suurlahel;

Tartu maakonnas: Emajõel, Kaiavere järvel, Põrja Porijärvel, Saadjärvel ja Väikesel Emajõel;

Valga maakonnas: Aheru järvel, Nõuni järvel ja Tüandre järvel, Väikesel Emajõel, Pikre järvel, Udsu järvel, Virtsjärvel, Koorküla Valgjärvel, Kadastiku järvel, Kori järvel, Juusa järvel, Inni järvel, Pilkuse järvel ja Karula Pikkjärvel;

Viljandi maakonnas: Õisu järvel, Ruhijärvel, Kariste järvel, Päidre järvel, Veisjärvel, Parika järvel, Mäeküla järvel ja Kuuni järvel;

Võru maakonnas: Tamula järvel, Vagula järvel, Hino järvel, Järvepää järvel, Ähijärvel, Pabra järvel, Lõõdla järvel, Murati järvel, Kirikumäe järvel, Orava järvel, Pullijärvel, Uhtjärvel, Kahrila järvel, Rõuge Suurjärvel, Rõuge Ratasjärvel, Tsoolgo Pikkjärvel, Väimela Mäejärvel, Vaskna järvel, Õrsava järvel, Palujüri järvel, Kavadi järvel ja Võhandu jõel.

Seitsme järjestikuse päeva loa eest tuleb õngejadaga püügil tasuda 2 €, kui aga püügiluba on taotletud Kuremaa, Kaiavere, Vagula või Saadjärvele, kuhu asustatakse noori angerjaid siis on loa hinnaks 8 €.

2020.a. püüti harrastuskalapüügi andmebaasi alusel meie sisevetest õngejadadega 1163 kg kala, mis asetab selle püünise saagikuselt nakkevõrkudega püügi järel teisele kohale. Õngejadadega püük on kordades levinum ja annab paremat saaki kui kadiskaga, kuuritsa või liiviga kalapüük. Kokku püüti kaks suve tagasi põhjaõngedega 24 väikejärvel, neist omakorda 19 toimus püük vähemalt kahel kalendrikuul.

Angerjat (foto 1) tabati kokku 451 kg (16 järvest), latikat 295 kg (16), haugi 187 kg (12), ahvenat 131 kg (kõigist püütud järvedest). Huvitav on koha tabamine 5 veekogust põhjaõngedega. Nendeks järvedeks on Aheru, Tamula, Ähijärv, Kariste ja Kaiavere, kogusaak 49 kg. Meie sisevete enamlevinud kalaliiki- särge- püüti 13 järvest vaid 37 kg.

Foto 1. Põhjaõngega Kahrila järvest püütud angerjas.

Põhjaõngedega püütakse peamiselt soojema veetemperatuuriga kuudel. 2020.a. juunis saadi saaki 12 järvel õngejadadega püüdes 305 kg. Saagis oli esirinnas angerjas 127 kg, teistest röövkaldest püüti haugi 68 kg ja ahvenat 44 kg. Silmapaistev, kordumatu kalasaak tabati Hino järvest. Siit püüti kuu aja jooksul 61.6 kg angerjat, 53 kg haugi ja 23 kg ahvenat. Angerjat püüti samal kuul ka traditsioonilistest angerjapüügiveekogudest, kuid kokku hoopis vähem.

Juulis 2020 andsid õngejadapüügid saaki kokku 256 kg, püüti 16 järvel, angerjat saadi seejuures kokku 86 kg ja neid tabati 12 järvest. Kalauurijatele üllatavalt saadi angerjat ka Kariste, Kooraste Suurjärvest. Hino järvest, kus eelmisel kuul saadi üle poolesaja kg angerjat oli juulikuine saak vaid 1,5 kg. Teistest kalaliikidest tabati juulis 2020 paremini latikat (kokku püüti 76 kg), samas röövkalade saak langes võrreldes eelmise kuu tulemusega: haugi püüti 28 kg, koha aga 24 kg.

2020. a. augustikuu saake iseloomustab sarnane muster nagu sellele eelneva kuu puhul. Püüdes samuti 16 veekogul oli püütud kalade kogukaal 233 kg. Angerjat tabati samuti 12 järvest, kuid uute järvedena lisandus Karula Pikkjärv ja Uhtjärv. Viimasest oleme ka teaduspüükidel angerjat tabanud. Angerja kogusaak ületas juuli tulemust ja jäi napilt alla saja kilogrammi. Teisele kohale platseerus latikas, keda edukalt püüti angerja kõrval näiteks Kaiavere järvest. Suurimad kogused angerjat püüti põhjaõngejadadega nagu tavaliselt ikka Vagula ja Kuremaa järvest (vastavalt 26 ja 24 kg). Röövkalade kogusaagid jäid kevadsuvistest madalamaks: ahvenat, haugi ja koha saadi kokku 40 kg.

Sügiskuudel õngejadadega püüdjate hulk väheneb ja see kajastub püügiveekogude ja püütud kalade saakide arvudes. Kogusaak oli siis 164 kg. Septembris (püüti 14 järvel) saadi angerjat neist 9st ja seejuures pool kogusaagist (42 kg) püüti Kaiavere järvest. Septembri saakide alusel tõusis enampüütud liigiks angerja asemel latikas, keda tabati 62 kg. Haugi püüti augustiga võrreldes samapalju (kokku 22 kg), suurenes õngejadadega püütud koha kogus: augusti 4 kg asemel saadi septembris 15 kg. Teistest järvedest eristub Kariste järv, kus andmestiku alusel tabati 8 kg koha just õngejadadega.

Oktoobris 2020 langes põhjaõngedega püügiintensiivsus suvekuudega võrreldes veelgi. Kuu saagiks kujunes 71 kg kala, püüdjad olid 7 järvel. Angerjat püüti Kaiavere järvest õngejadadega 17 kg, Hino järvest 10 kg. Kui suvel valitses angerja kõrval saagikuse poolest latikas, siis oktoobris asendas seda haug, keda püüti kokku 24 kg.

Kalaliikide saakide arvestuses oli 2020.a. angerjapüük edukaim Hino järves, kus seda liiki tabati 126 kg. Ka Kaiavere järves püüdsid harrastuspüüdjad üle saja kilogrammi angerjat (116 kg). Kolmandale kohale platseerus Vagula järve saak, milleks kujunes 90 kg.

Haugipüügilgi edastas Hino järvest õngejadadega tabatud saak (94 kg) järgnevaid tunduvalt. Ähijärvest püütud haugikogus oli 27 kg, Vagulast tabati 17 kg. Kümme-kond kilo haugi õnnestus püüda ka Aheru ja Tamula järvest (vastavalt 12 ja 10 kg).

Latikat tabatakse rohkem angerja suurema asurkonnaga järvedest õngejadadega püügil ja saaki mõjutab asjaolu, et siin on ka püüdjaid rohkem. Vagula järve angerjapüügil on 2020.a. suveperioodil latikasaak 103 kg, Kaiavere järvest aga püüti samal ajal 101 kg latikat.

Röövkaladest saadi 2020.a. Hino järvest õngejadadega saagiks 36 kg ahvenat, Kaiavere järvest 20 ja Ähijärvest 12 kg. Koha püüti põhjaõngedega igauhest üle 10 kg kolmest erinevat veekogust, edukamalt Aheru järvest (15 kg) ja Tamula järvest (14 kg).

Linask, kes on valdav saakloom kadiskapüügil, on põhjaõngedega püüdes harva tabatav. Tõhela järves, kus linaski arvukus kõrge, põhjaõngedega ei püüta. Kaisma järves on õngejadadega püük lubatud, kuid saagiks on siis kirja pandud liikideks haug ja ahven.

2020 a. õngejadadega linaskipüügi rekordjärveks kinnitas andmebaas Kaiavere järve: siit püüti seda kalaliiki 5 kg.

2021.a. valitses Eestis juulis pikk kuumaperiood ja pöud. Näiteks mõõtsime me Veisjärvel päikeseloojangul veepinna temperatuuriks 28.3 °C. Lisaks kõrgele veetemperatuurile mõjutab viimastel aastatel järvede hüdroloogilisi tingimusi madal veetase, vee hapnikuolud pelagiaalis e. avavees. Need asjaolud peegeldavad sisevetes kalapüüki, eriti jahedaveeliste liikide puhul.

2021.a saak põhjaõngejadadega püüdes jäi aasta varasemast väiksemaks, piirdudes 947 kg. Püügile asetati jadasid 22 väikejärves. Varasema aastaga võrreldes toimus püük uue veekoguna Pullijärvel, olles seejuures ka päris edukas. Kahe kalendrikuu jooksul püüti vähemalt 13 järvel. Kesksuvel, juulis, püüti 11 väikejärvel ja saadi kokku 41 kg angerjat, samapalju kui aasta varem, kuigi ilmaolud ei olnud kuumuse tõttu angerjapüügiks kõige soodsamad.

Varasema aastaga võrreldes püüti väikejärvedest õngejadadega angerjat peaaegu poole vähem kui 2021.a. Selle liigi kogusaagiks kujunes 226 kg, saaki püüti 13 erinevast järvest. Põhjaõngede suurimaks saakkalaks oli 2021.a. latikas, kelle kogusaak oli väikejärvedes 332 kg. Röövkaladest püüti õngejadadega 151 kg haugi (püük toimus 10 järvel), 104 kg koha (5 järvest) ja 91 kg ahvenat (19 järvest).

Põhjaõngejadadega püüki alustati 2021.a. aprillis, kui Pullijärves tabati ahvenat. Maikuu olid jadadega püüdnud 5 veekogul, kui Hino, Kaiavere, Kariste, Pullijärvel ja Vagula järvelt püüti kokku 133 kg kala. Angerjasaak ulatus 43 kg, haugi püüti 48 ja latikat 33 kg. Suuremad angerjakogused püüti Kaiavere (20.5 kg) ja Pullijärvest (11 kg). Hino järvest saadi valdavalt haugi, keda püüti õngejadadega 25 kg, latikat aga Vagula järvest: saak oli siin 16 kg. Aasta varasema saagiga võrreldes langes oluliselt Hino järvest 2021.a. kevadel püütud angerjakogus: saak vaid 7 kg ehk seitsmekordne erinevus aastate vahel. Nende muutuste põhjusi on raske selgitada.

Juuni, vee soojenedes püüti põhjaõngejadadega juba 9 järvel ning saagi kogukaal oli 219 kg. Nagu tavaliselt püüti kõige rohkem juunis angerjat (kokku 73 kg), latikat saadi 60 kg, haugi 45 kg. Koha saadi 18 kg ja kõik nad püüti õngejadadega Ähijärvest. Kaks kolmandikku

juunikuisest angerja ja latikasaagist saadi Kaiavere ja Vagula järvest. Haugi väljapüügilt olid parimad Hino ja Pullijärv.

Väga kuumal juulikuul oli põhjaõngelubadega harrastuspüüdjaid 11 järvel, kui kõik kalastajaid said kokku 160 kg saaki, mis on saja kilogrammi võrra vähem kui aasta varem. Angerjat ja latikat püüti järvedest peaaegu samapalju (vastavalt 41 ja 36 kg). Angerjat saadi kokku 7 järvest ja saak igast neist jäi väiksemaks kui 10 kg. Üllatav on asjaolu, et särge juulis õngejadadega ei püütudki.

2021.a augustis kui temperatuurid nii õhus kui ka vees langesid, suurenes püüdjate huvi õngejadadega püügi vastu. Load lunastati 17 järvele ja püütud kalasaak oli kokku 335 kg. Andmebaasi 2021.a. kantud kogustest andis siis augusti õngejadadega püük kolmandiku kogu hooaja saagist. Latikasaak ületas kolmekordselt angerja väljapüügi. Latikat tabati augustis 173 kg, angerjat aga 51 kg. Üheks põhjuseks on siin kindlasti kuuma suve mõju. Ka röövkalade saagid olid suhteliselt väikesed, saakide võrdluses eelmise hooaja augustiga samaäärsed. Augustis püüti kokku 33 kg ahvenat, 29 kg haugi, ja 26 kg koha. Linaski kogusaak kuupüügis oli vaid 7 kg.

Sügisel saagid suvega võrreldes vähenesid: püüdjate hulk oli väiksem ja kalade aktiivsus väheneb vee jahenedes. Põhjaõngejadadega püüti septembris 9 järvest kokku 79 kg kala, oktoobris aga kolmest järvest 15 kg kala. Septembris oli saakkaladest saakides esikohal latikas, keda püüti 26 kg. Järgnes angerjas 16 kg, valdavalt saadi teda Kaiavere ja Kuremaa järvest. Õngejadadega püüti septembris 12 kg haugi ja 7 kg koha. Kogu septembri kohasaak pärineb Ähijärvest. Oktoobris püüti eelkõige haugi 5.5 kg, angerjasaak pärineb Pullijärvest, kus seda kala püüti 2 kg.

2021.a püügihooaja esinduslikum püügiobjekt põhjaõngejadadega püüdes oli latikas. Teda tabati 14 järvest kokku 332 kg. Kõige suuremad saagid püüti neljast olulisema angerjakarjaga veekogust. On mõistetav, et nende järvede vastu on ka suurem püügihuvi (ehkki ka loa maksumus on suurem), püüdjaid rohkem ja seeläbi tabatakse angerja kaaspüügil bentostoidulist latikat samuti suuremas koguses. Latikasaak oli 2021.a. püügihooajal põhjaõngedega püüdes Kaiavere järves 96 kg, Vagula järves 91 kg ja Kuremaa järves 81 kg.

Angerjat saadi samal ajal 13 väikejärvest 226 kg. Olulisemad püügijärved sedapuhku Kaiavere järv 74 kg, Vagula järv 46 kg. Väiksema pindalaga järvedest andis parima saagi Pullijärv (35 kg). Hino järvest püüti varasema aastaga võrreldes hoopis vähe angerjat, kui saaki registreeriti vaid 11 kg.

Röövkalade hulgas püüti õngejadadega haugi 10 järvest kokku 151 kg. Esikolmiku moodustasid Pullijärv (46 kg), Hino järv (40 kg) ja Ähijärv (28) kg. Koha püüti 5 järvest kokku 104 kg. Peamised veekogud, kus harrastuspüüdjad põhjaõngedega koha tabavad on kaks Võrumaa suujärve Tamula ja Vagula . esimesest neist püüti seda püügiviisi rakendades 42 kg, teisest 37 kg koha. Viljandimaa kariste järve kohasaak jäi 14 kg lähedusse.

Ahven on meie üks enamlevinum kalaliik ja seepärast on teda paljude järvede püükides. Põhjaõngejadadega püüdes saadi teda 19 järvest ja õngejadade saak kokku oli 91 kg. Pullijärve aktiivset õngejadapüüki ilmestab ka siit püütud parim hooaja ahvenasaak 16 kg.

Särjesaak põhjaõngedega püüdes on ülimalt väike: aastasaak on meie tavalisemal mageveekalal sedapuhku vaid 10 kg.

Harrastuskalapüük kadiskaga

Kadiskaga kalapüük on Eestis suhteliselt uus püügiviis, mis iseenesest on aga Soomes väga pikkade traditsioonidega. Soov laiendada ja rikastada erinevaid püügiviise viis käesoleva sajandi alguses mõttele juurutada ka siinsetel veekogudel kadiskapüüki. Esmased püügid toimusid Limnoloogiakeskuse väikejärvede kalastiku uurijate poolt mitmetel järvedel ning püügil oli kuni 10 püünist. Tulemused näitasid, et kadiska annab saaki, kuigi mitte niipalju kui soomlaste kogemuste ja püügistatistika alusel võis arvata. 2007-2014 aasta katsepüükide alusel töötati välja kadiska definitsioon, mis praegu kehtivas kalapüügieeskirjas on järgmine: söödastamata. Kuni 1,4 m põhja läbimõõduga ja kuni 0.6 m kõrgune püünis. Püünis võib olla ankurdatud ja varustatud kuni 1 m pikkuse juhtaiaga. Kaks levinud kadiskatüüpi on järgnevad:

Võru-tüüpi kadiska

Hiinas toodetud
'mutter-kadiska'

Katsepüükide tulemused kinnitasid, et paremini ja suuremat saaki püüdsid need kadiskad, millel olid sisenemisavad, sarnaselt mõrrakotile. Praegu kehtivad reeglid selliseid kadiskaid püügil kasutada ei luba. Kadiska suu peab kogu kõrguse ulatuses olema avatud. Sellised kadiskatüübid on näiteks Rampo, Mutri ja Weke. Katsepüükidel olid põhilised saakkalad suve keskpaigas linask, väiksemad särjed, ahvenad, harvemini kiisad. Aheru järves tabasime nurgu, Koorküla Valgjärves, suure läbipaistvusega vees oli kadiskas mõõduline, täiskasvanud haug.

Kadiskapüügil märkasime, et suurema jõevähi arvukusega veekogudes oli kadiskates hulgaliselt vähkisid, paljud lebasid lihtsalt püünise peal, ilma et oleks sinna sisenenud. Eriti rohkelt püüdsid vähimõrrale ehituslikult sarnased kadiskad. Nende teadmiste alusel jõudsime koostöös keskkonnaministeeriumi kalavarude osakonna spetsialistidega arusaamale, et kadiskapüüki ei tohiks lubada veekogudes, kus esineb rohkelt jõevähki, samuti suvisel perioodil kui on keelatud linaski püük.

Kadiskapüügi veekogudeks on Eestis praegu määrusega kinnitatud alljärgnevad 51 veekogu:

Harju maakonnas: Kahala järv, Harku järv, Maardu järv, Tänavjärv, Klooga järv, Lohja järv;

Ida-Viru maakonnas: Narva veehoidla, Konsu järv, Uljaste järv;

Jõgeva maakonnas: Kuremaa järv, Kaiu järv, Jõemõisa järv, Kaarepere Pikkjärv;

Lääne-Viru maakonnas: Ohepalu järv;

Lääne maakonnas: Veskijärv, Hindaste järv;

Pärnu maakonnas: Ermistu järv, Tõhela järv, Lavassaare järv, Kaisma järv;

Põlva maakonnas: Meelva järv, Valgjärv;

Saare maakonnas: Suurlaht, Mullutu laht, Harju laht, Järise järv, Laialepa laht;

Tartu maakonnas: Elistvere järv, Kaiavere järv, Koosa järv, Kalli järv, Soitsjärv, Keeri järv, Lahepera järv, Leego järv, Karijärv;

Viljandi maakonnas: Veisjärv, Õisu järv, Viljandi järv, Ruhijärv, Mäeküla järv, Parika järv, Kariste järv;

11) Võru maakonnas: Vagula järv, Tamula järv, Hino järv, Lõõdla järv, Pabra järv, Murati järv, Pulli järv, Kirikumäe järv.

Neist kaks: Narva veehoidla ja Pabra järv on piiriveekogud, kus kalastamisel tuleb end registreerida ja käituda vastavalt nõuetele.

Praegu on kadiskaga lubatud püüda 21.juulist 30.novembrini. Kalastuskaart kehtib 2 ööpäeva (48 tundi) ühel veekogul. Püüdja kohta tohib kasutada kahte kadiskat, kalapüügi õiguse tasu on 2 €.

2020.a. püüdsid harrastajad kadiskaga juulis ja augustis 8 väikejärvel ning mõlemal kuul püüti 32 kg saaki. Kadiskaga püüti 14 erineval järvel, seejuures kõik need on head kalapüügijärved. Saagis domineeris eranditult linask. Selle liigi kogusaak kõikidest veekogudest oli juuli viimasel dekaadil 21 kg, augustikuus aga 18 kg. Märkimisväärne on silmapaistev latikasaak Tamula ja Õisu järves, kus tabati kokku 10.7 kg latikat. Teaduslikel katsepüükidel oli latikas kadiskapüügi saagis väga haruldane kalaliik. Septembris 2020.a. püüti kadiskaga 5 veekogul kokku 12.7 kg saaki. Esikohal oli ikka linask, kellele lisandus haug ja ahven.

2021.a. oli kadiskaga püükidel püügiload võetud kokku 10 järvele. Juulis püüti seitsmel, augustis viiel ja septembris vaid Õisu järvel. Juuli lõpus tabati 21.4 kg kala, augustis 16.4 kg ja septembris püüti Õisu järvest 1.8 kg linaskit.

Harrastuspüügil kadiskaga moodustab linask 95% saagi massist, teistest liikidest võib märkida haugi, ahvenat, kokre ja roosärge.

Harrastuskalapüük kuuritsa ja liiviga

Kuuritsa ja liiviga püügi puhul on tegu ajalooliste püügiviisidega, mis Eesti aladele jõudnud ida poolt, Venemaalt. Tänapäeval on nad tuntud eelkõige Lõuna- Eestis, Võrumaal. Kuuritsapüügi hooaeg vältab meil kogu soojaveelise perioodi ehk püütakse kolmel suvekuul 1.juunist 31.augustini. Kuurits on kurnpüümis, mis koosneb kahehõlmalisest võrguga kaetud liigendatud ühendatud puuraamist, mida veetakse madalamaveelistes järve kaldapiirkondades ja seejuures on püüdjad ise vees (foto 2). Püüdjad peavad olema füüsiliselt tugevad, oskama käsitseda püügivahendit, samuti ei ole mõnus märgade riietega pikalt vees viibida. Kuuritsaga püütakse eelkõige latikat, särge, haugi ja linaskit ja püüdes saab alamõõdulised kalad vabastada.

Foto 2. Kuuritsapüügiks sobiliku ala otsing Pangodi järve läänekalda madalas vees.

Kuuritsapüük ei ole mõeldud suure kalasaagi saamiseks, vaid eelkõige eelmiste põlvete traditsiooniliste kalapüügiviiside säilitamiseks. Praegusel ajal hoiab seda üleval iga-aastane kuuritsapüügivõistlus Viitina järvel juulikuus, mis peale koroonapiiranguid jälle elujõudu kogumas.

Kuuritsapüük oli aastakümneid keelatud püügiviis. Praegu saab temaga püüda kui soetada päevane kalastuskaart. Püük pole lubatud väiksematel veekogudel, mille suurus jääb alla 10 ha, samuti vooluveekogudel ja suurjärvedel. Püügi tasu on 2 € päevas. Samasugused kriteeriumid kehtivad ka liivi kohta.

Liiv on siseveekogudes madalas vees kasutatav kalapüügiriist. Prismakujulisele puitraamistikule (mis erinevalt kuuritsast ei ole liigendatud) on tõmmatud võrk, üks külj on kala sissepääsuks lahti jäetud. Kala hirmutatakse liivi mütaga. Püünist käsitseb kuni 3 püüdjat.

Võrreldes teiste harrastuskalapüügi viisidega jääb kuuritsaga püük väga marginaalseks, eriti silmatorkav oli see ka koroonapiirangute aastatel 2020. ja 2021.a., sest püügil osaleb lähikontaktis meeskonnatöös mitu inimest. Võimalik, et piirangute tõttu loobusid mõned püüdjad loa taotlemisest. 2020.a. püüti kuuritsaga kolmel veekogul: juunis Tabina järvel (saagiks 1 kg haugi), augustis Obinitsa paisjärvel (saagiks 1.4 kg haugi, 1.2 kg linaskit, lisaks veel roosärge, ahvenat ja särge). Kuuritsapüük Kavadi järvel septembrikuus andis saagiks haugi, ahvenat ja linaskit, igast liigist kalu 1.3 kg. Tabati ka mõned särjed. Kuuritsapüügi kogusaak kalendriaasta jooksul oli **8.55 kg**.

2021.a. püüti kalastuskaartide andmebaasi alusel kuuritsaga ainult Kavadi järvel kahel kuul juunis ja juulis. Juunikuul saagis domineeris ahven (4.9 kg) ja haug (1.1 kg). Teistest kalaliikidest tabati kuuritsaga ka särge, kokre ja nurgu. Juulis püüti aga samast järvest edukalt haugi, kelle saak ulatus isegi 7.8 kg. Haugile sekundeerisid saagis latikas 2.7 kg, lisaks veel ahven, särg ja hõbekoger, kellest igaohte püüti alla kilogrammi. Kuuritsapüügi kogusaak 2021.a oli kalastuskaartide andmete alusel **20.1 kg**.

Kokkuvõte ja soovitused

Meie siseveekogudel, sealhulgas väikejärvedel püüab enam kui 80 000 harrastuskalapüüdjat. Neist enamus püüab õngpüünistega, väiksem osa lunastab tasulise kalastuskaardi, mille alusel saab piiratud hulgal veekogudel kasutada nakkevõrke, püüda põhjaõngejadadega või kadiskatega. Lõuna-Eestis kasutatakse kalastamiseks ajaloolisi püügivahendeid kuuritsat ja liivi.

Kalastuskaartidega püüdjad esitavad oma püügi tulemused ja nii moodustub harrastuskalapüügi andmebaas, mis pole küll täiuslik, sest siit puuduvad õngpüünistega püütud kalakogused, kuid on senini parim ja ainus sedalaadi andmete kogum. Selline uurimus, kus koos vaadeldakse väikejärvedel aastate jooksul katsepüükidel saadud andmeid koos harrastuspüügi tulemustega, oli juba pikalt kavandatud väikejärvede kalauurijate mõtetes leiab nüüd käesoleva tööna lõpuks lahenduse.

Viimaste püügiaastate tulemusel selgub, et olulisem püügiviis on nakkevõrkudega kalapüük, mis toimub 33 väikejärvel ja annab aastas vähemalt 10 tonni suuruse kogusaagi. Kui teaduspüügid kinnitavad, et väikejärvedes on enamlevinud kalaliikideks särg, ahven ja haug, siis harrastuspüügil püütakse nakkevõrkudega koguseliselt rohkem eelkõige latikat ja linaskit, alles siis järgnevad röövkalad: ahven, haug ja koha. Kalasaak nakkevõrgu 7päevase loa kohta on 2020. ja 2021.a. kohta 4,2-4,6 kg. Liikidest on parima saagiga linask, keda linaskijärvedest püüdes saab üle kilogrammi võrgu kohta.

Nakkevõrguga on harrastajatel võimalik põhilisi kalaliike püüda vähemalt 20 järvest. Sellisteks kaladeks on ahven, linask, koger, haug ja särg. Koha saab seevastu püüda vaid 8 järvest, peipsi siiga vaid Saadjärvest. Parimate püügijärvede hulka kuuluvad Maardu, Saadjärv, Aheru, Tamula, Suurlaht, Vagula ja Öisu, kus aastane nakkevõrkudega püütud saak kaalub üle 500 kg.

Pühjaõngejadadega püütakse meie vetes eelkõige angerjat. Ligikaudu tonni suurusest õngejadade aastasest kogusaagist annab angerjas peaaegu poole. Seda kala püütakse meil 16 järvest. Lisaks järvedele, kuhu angerjat asustatakse (Kaiavere, Kuremaa, Saadjärv ja Vagula), näitavad püügitulemused, et teda on hästi püütud veel Hino, Pullijärvest ja Kariste järvest. Angerja kõrval püüavad põhjaõnged hästi ka latikat ja linaskit, Võru ümbruse järvedest saab edukalt seda püügiviisi kasutades püüda ka koha.

Kadiskapüük on meie riigis võrdlemisi uus püügiviis. Püük on lubatud alates suve teisest poolest kuni novembri lõpuni. See püügiviis omab praegu suurt potentsiaali, kui kadiska püügiks lubatud 51 väikejärvest taotletakse luba vaid tosinale. Aastased saagid jäävad mõnekümne kilogrammi piiridesse ja peamine saakkala on linask, teistest liikidest võib märkida haugi, ahvenat, kokre ja roosärge.

Kuurits on kurnpüümis, mis koosneb kahehõlmalisest võrguga kaetud liigendatud ühendatud puuraamist, mida veetakse madalamaveelistes järve kaldapiirkondades ja seejuures on püüdjad ise vees. Kuuritsaga püütakse eelkõige latikat, särge, haugi ja linaskit ja püüdes saab alamõdulised kalad vabastada. Hetkel on saagist olulisem selle püünise kasutamise oskuste edasikandmine vanematelt noorematele püüdjatele ja ajaloolise pärandi säilitamine.

SOOVITUSED:

- 1) Kalapüügi andmete täpsustamiseks jätkata tööd selles suunas, et lisaks kalastuskaartide andmetele kogutakse püügiandmeid ka õngpüünistega püüdjate saakide kohta, alustades soovitatavalt vabatahtlikult esitatud püügitulemustest;
- 2) Kalastuskaartidele võiks nakkevõrkudega püügil lisada rea, kuhu märgitakse kasutatud nakkevõrgu silmasuurus. See aitaks paremini määratleda erinevatele liikide suunatud püüki;
- 3) Soodustama peaks särje väljapüüdmist väikejärvedest, et säilitada kalastikus tasakaalu. Praegu püütakse karpkalalastest edukalt linaskit ja latikat, särge püütakse vaid kohati mõnel järvel, kuid seda peaks tegema kordades rohkem.
- 4) Suurendada huvi põhjaõngejadadega püügiks. Väikejärvedest on lisaks tuntud angerjapüügijärvedele seda kala võimalik püüda veel kümnekonnast veekogust. Õngejadad püüavad edukalt ka kõiki meie tavalisi töönduskalu. Latika ja linaski kõrval püütakse Lõuna-Eestis jadadega ka koha ja haugi.
- 5) Kadiskapüüki peaks rohkem tutvustama, sest hetkel on selle püünisega püügipotentsiaalset kasutusel vaevalt veerand. Lähitulevikus võiks inspekteerida ka kadiskapüügi veekogude nimestikku, jättes välja mõned halva kalastiku koosseisuga veekogud ja asendades võimalusel need paremate vastu.
- 6) Tuleks kaaluda, kas väikejärvedel, kus aastasaagid on vaevalt mõned kümned kilogrammid, peaks siiski nakkevõrkudega püüki jätkama või on otstarbekas püük sellisel kujul lõpetada ja asendada see teiste püügiviisidega.

- 7) Kuuritsa ja liiviga püügi traditsioone peab kindlasti säilitama ja toetama, tutvustama seda püügiviisi läbi selliste ürituste nagu „Viitina Kuurits“.

LISA. Harrastuskalapüügi saagid püügivahendite lõikes.

Kõik kutselised püünised				sh Nakke- või raamvõrk				sh Ääre- või avaveemõrd				sh Õngejada				sh Jõemõrd				sh Kaldanoot			
Aastasaak, kg	sh särg, kg	püütum liik	kg	Aastasaak, kg	sh särg, kg	püütum liik	kg	Aastasaak, kg	sh särg, kg	püütum liik	kg	Aastasaak, kg	sh särg, kg	püütum liik	kg	Aastasaak, kg	sh särg, kg	püütum liik	kg	Aastasaak, kg	sh särg, kg	püütum liik	kg
<i>Elistvere järv</i>																							
2021																							
180,3	1,3	latikas	100	170,6	0,3	latikas	99,3	9,7	1	linask	7												
<i>Ermistu järv</i>																							
2020																							
147	0	linask	97	9	0	haug	6	138	0	linask	97												
2021																							
75	0	angerjas	26	24	0	ahven, haug, linask	8	51	0	angerjas	26												
<i>Kahala järv</i>																							
2020																							
221,5	5	linask	176	13	0	linask	8	209	5	linask	168												
2021																							
256,5	3,58	linask	141	29,5	0	haug	11	227	3,58	linask	131												
<i>Kaiavere järv</i>																							
2020																							
1367	158	angerjas	424					1277	158	angerjas	361	90	0	angerjas	63								
2021																							
1804	32	linask	479	375	0	koha	194	1385	32	linask	455	44	0	angerjas	34								
<i>Keeri järv</i>																							
2020																							
1272	0	latikas	932	233	0	latikas	216	388	0	latikas	270					651	0	latikas	446				
2021																							
3072	253	latikas	2041	924	0	latikas	761	1213	148	latikas	657					792	90	latikas	528	143	15	latikas	95
<i>Kuremaa järv</i>																							
2020																							
3892	887	latikas	1480	1008	0	latikas	950	2760	887	särg	887	124	0	angerjas	45								
2021																							
1748	92	latikas	763	715	0	latikas	632	922	92	linask	272	111	0	latikas	70								
<i>Mullutu laht</i>																							
2020																							
8398	1495	ahven	2340					8398	1495	ahven	2340												
2021																							
8982	541	ahven	3327					8982	541	ahven	3327												
<i>Saadjärv</i>																							
2020																							
1692	313	angerjas	438	316,5	6,5	latikas	123	1358	301	angerjas	436	17	5	särg	5								
2021																							
1612	73	linask	453	473	1	haug	197	1110	63	linask	426	29	9	haug	12								
<i>Soodla veehoidla</i>																							

2020																			
669	146	ahven	324	669	146	ahven	324												
2021																			
362	38	ahven	172	362	38	ahven	172												
Vagula järv																			
2020																			
1762	232	haug	400	993	135	haug	315	586	65	linask	121	170	32	angerjas	55				
2021																			
1289	215	latikas	247	660,2	142	särg	142	494	47,9	linask	103	134	25	angerjas	48				